

KOMİTE ÇALIŞMALARI

ENDÜSTRİYEL TASARIMCILAR KOMİSYONU

SUNUŞ

Ülkemizde 50 yıla yakın süredir eğitimi verilen endüstriyel tasarım mesleğine yönelik, bugün 35 üniversitede (KKTC dahil) lisans eğitimi verilmektedir. Bu okullardan mezun yaklaşık 10.000 endüstriyel tasarımcı bulunmakta ve her yıl üniversitelerin endüstriyel tasarım bölümlerine yaklaşık 1200 öğrenci yerleşmektedir. Endüstriyel tasarımcılar TMMOB'nin aldığı kararla 1983 yılından bu yana Mimarlar Odası'na üye olmaktadır.

Mesleğe yönelik düzenlemelerdeki eksiklikler, insana ve topluma faydayı önde tutan endüstriyel tasarım mesleğinin kamu yararına ve ekonomik kalkınmaya yönelik amaçlarının gerçekleşmesine engel teşkil etmektedir. Bugün gelinen noktada, endüstriyel tasarımcılar, mesleğin kamu adına düzenlenmesinde etkin olabilmek; Türkiye'de tasarımcı olarak hizmet veren insan kaynağının mesleki yeterlilik düzeyini düşüren ve mesleki haklarını yok sayan olumsuz gelişmelerle mücadele edebilmek için mesleki örgütlenmenin geliştirilmesine ihtiyaç duymaktadırlar.

Bu amaçla 2016 yılı Aralık ayında çalışmalarına başlayan Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu, 45., 46., 47. dönemler boyunca endüstriyel tasarım mesleğinin kamu adına düzenlenmesi için meslek tanımı, mesleki hizmetler, asgari ücretlendirme, meslek etiği, yarışmalar ve benzeri konularda mevzuat eksikliklerinin tamamlanması yönünde çalışmalarını sürdürmüştür.

Bu çalışmalar doğrultusunda, endüstriyel tasarım mesleği mensuplarının mesleği icra ederken benimsemeleri önerilen ortak değerlerin ve ilkelerin geliştirilmesi, bu değerlerin meslektaşlar arasında yaygınlaşarak benimsenmesi amacıyla "**Endüstriyel Tasarımcılar İçin Etik Kılavuz**" oluşturulmuştur. Bu kılavuzun başında meslek tanımına, uygulama alanlarına ve hizmet türlerine de yer verilmiştir. Ayrıca, endüstriyel tasarım meslek alanında yapılacak yarışmalara dair kuralların Yönerge ile düzenlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüş ve "**Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesi**" hazırlanmıştır. Hazırlanan bu yönergeler, Mimarlar Odası 48. Olağan Genel Kurul'da görüşülmüş ve oybirliğiyle kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Komisyon çalışmalarının 48. dönemde de sürdürülmesi doğrultusunda Merkez Yönetim Kurulu'nun 26 Mayıs 2022 tarih ve 48/3-2 sayılı toplantısında alınan kararla oluşturulan Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu; Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Mehtap Öztürk Şengül, Fatma Korkut, Gülay Gamze Güven, Emel Baş, Merve Nur Sökmen ve Petek Ceyhan (Yürütücü)'in katılımlarıyla dönem içi çalışmalarını sürdürmüştür.

48. dönem çalışmaları kapsamında Komisyon tarafından **4 toplantı** düzenlenmiştir. Komisyon, Mimarlar Odası bünyesinde Endüstriyel Tasarım mesleğinin kamu adına düzenlenmesi için meslek tanımı, mesleki hizmetler, asgari ücretlendirme, meslek etiği, yarışmalar ve benzeri konularda mevzuat eksikliklerinin giderilmesi yönünde çalışmalarını sürdürmüştür. 48. dönemde çalışması devam eden ve 49. dönemde de çalışılması önerilen konular aşağıdaki gibidir;

- Tüm endüstriyel tasarımcıların katkılarına açık bir şekilde geliştirilen "**Tasarım Terimleri Sözlüğü**" çalışmalarının sürdürülmesi,
- "**Serbest endüstriyel tasarım hizmetlerinin asgari ücretlendirilmesi**"ne ilişkin yönerge çalışmalarının sürdürülmesi,
- Endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin bedellerini değerlendirmek amacıyla "**Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması**" anket çalışmasının her yıl düzenli olarak yapılması,
- Belediyelerin endüstriyel tasarım hizmeti almaları konusunda farkındalıklarını artırmak ve idareleri yönlendirmek için "**Belediyeler için Endüstriyel Tasarım Kılavuzu**" hazırlık çalışmalarının sürdürülmesi,
- Her yıl mezun sayısı artan endüstriyel tasarımcıların Oda üyeliğini teşvik etmek için çalışmalar yapılması,
- Endüstriyel tasarım meslek alanıyla ilgili konuların ve çalışmaların Oda yayınları (Mimarlık Dergisi, Mimarist Dergisi, diğer Şubelerimizin dergileri vb.) içerisinde yer almasının sağlanması,
- Kamuda çalışan endüstriyel tasarımcıların istihdam ve kadro sorunları ile mesleğin mevzuatta tanımlanmaması sorunu üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yazılan yazı doğrultusunda kamuda istihdama yönelik çalışmaların sürdürülmesi.

ENDÜSTRİYEL TASARIM MESLEK ALANI DURUM SAPTAMASI ANKET ÇALIŞMALARI

Komisyon tarafından 2016 yılından beri endüstriyel tasarımcıların mesleki haklarını koruma konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Dönem içerisinde, endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin ücret ve bedellerini değerlendirmek amacıyla bir anket çalışması yapılmış ve bu anket endüstriyel tasarım lisans eğitimini tamamlamış T.C. vatandaşı meslek mensuplarına gönderilmiştir.

Bu çalışmanın sonuçları endüstriyel tasarımcıların uzmanlıklarının haritalanması, ücretli çalışan endüstriyel tasarımcıların maaşlarının iyileştirilmesi ve komisyon çalışmalarının yönlendirilmesi amacıyla kullanılmakta ve sonuçlar meslektaşları bilgilendirmek amacıyla paylaşılmaktadır.

Endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin ücret ve bedellerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan anket ilk olarak, Kasım 2021 ve Ocak 2022'de toplam 4479 endüstriyel tasarımcıya gönderildi. Anketi Kasım 2021 - Mart 2022 arasında 584 kişi yanıtladı. Verilen yanıtlar doğrultusunda katılımcıların mezun oldukları üniversiteler, mezuniyet yılları, cinsiyet, çalışma durumu, mesleki faaliyet türü, çalışma yeri, aylık ortalama gelir aralığı, faaliyet ve hizmet türlerinde deneyim ve uygulama alanlarında deneyim verilerini içeren **rapor 13 Temmuz 2022** tarihinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

2023 yılında da devam eden anket çalışması, 13 Kasım ve 21 Aralık 2023 tarihleri arasında toplam 5120 endüstriyel tasarımcıya gönderildi. Anketi 501 kişi yanıtladı. Verilen yanıtlar doğrultusunda katılımcıların mezun oldukları üniversiteler, mezuniyet yılları, cinsiyet, çalışma durumu, mesleki faaliyet türü, çalışma yeri, aylık ortalama gelir aralığı, faaliyet ve hizmet türlerinde deneyim ve uygulama alanlarında deneyim verilerini içeren **rapor 15 Ocak 2024** tarihinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

İlgili Raporların Bağlantısı:

- [Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması 2022](#) (13 Temmuz 2022)
- [Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması 2023](#) (15 Ocak 2024)

DÜNYA ENDÜSTRİYEL TASARIM GÜNÜ 2022-2023 ETKİNLİKLERİ

Daha İyi Bir Geleceğe Tasarımla Liderlik // Forum 28 Haziran 2022

28 Haziran 2022 tarihinde, TMMOB Mimarlar Odası ev sahipliğinde, Mimarlar Odası Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu ile Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşunun ortaklaşa düzenlediği Dünya Endüstriyel Tasarım Günü Etkinliğinde meslektaşlar ve öğrenciler bir araya geldi.

"Daha İyi Bir Geleceğe Tasarımla Liderlik" konulu forum ve endüstriyel tasarım öğrencilerinin lisans mezuniyet projeleri sergisinden oluşan etkinlik, saat 17:00'de Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Üyesi Ali Atakan'ın yaptığı açılışla başladı.

Program, mezuniyet projeleri sergilenen aşağıdaki 6 öğrencinin sunumları ve bunlara yönelik soru cevapla devam etti:

Gülenay Elif Atmaca (ODTÜ)
Hilal Güzel (Beykent Üniversitesi)
Mert Özdemir (Bahçeşehir Üniversitesi)
Emine Selen Coşkun (Kadir Has Üniversitesi)
Anıl Gezinci (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Melisa Erğani (TED Üniversitesi)

Etkinlik, Fatma Korkut moderatörlüğünde Emel Baş, Gülay Hasdoğan, Aydın Öztoprak ve Mehtap Öztürk Şengül'ün konuşmacı olarak katıldığı "Örgütlenerek Liderlik" konulu panel ile devam etti.

Kutlama, saat 19:00'da 14 üniversitenin endüstriyel tasarım lisans öğrencilerinin mezuniyet projelerinin yer aldığı serginin açılışı ve kokteyli ile sona erdi.

İstedığımız Gelecek İçin Tasarım // Panel 22 Haziran 2023

22 Haziran 2023 tarihinde, TMMOB Mimarlar Odası ev sahipliğinde, Mimarlar Odası Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu ile Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşunun ortaklaşa düzenlediği Dünya Endüstriyel Tasarım Günü Etkinliğinde meslektaşlar ve öğrenciler bir araya geldi.

Mezuniyet projeleri sunumları ile başlayan etkinlikte; TED Üniversitesi'nden Zeynep Emiroğlu, Bahçeşehir Üniversitesi'nden Şevval Akçar, ODTÜ'den Mete Oğuz Şerbetçi, Yaşar Üniversitesi'nden Busecan Dülger, TOBB ETÜ'den Özge Ekici projelerini sundular.

Sunuşların ardından etkinlik "İstedığımız Gelecek İçin Tasarım" temalı panel ile devam etti. Emel Baş ve Ceren Küçük moderatörlüğünde gerçekleşen panelde; Aykut Coşkun, Aydın Öztoprak ve Bahadır Yargın değerli görüşlerini paylaştılar. Panelin ardından katılımcılarla birlikte mezuniyet projeleri sergisi açılış kokteylinde bir araya gelindi.

KURUMLARLA YAZIŞMALAR VE DUYURULAR

ENDÜSTRİYEL TASARIMCILARIN KAMU KURUMLARINDA TEKNİK PERSONEL KADROSUNDA GÖREV ALMASI 16 Mart 2022

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, endüstriyel tasarımcıların kamu kurumlarındaki istihdamına ilişkin sorunları ve talepleri içeren 16.03.2022 tarihli ve 011/1059 sayılı aşağıdaki yazı gönderilmiştir.

Endüstriyel tasarımcılar, 1983 yılından bu yana Mimarlar Odası'na üye olan bir meslek grubudur. Ülkemizde 50 yıldır üniversitelerde lisans düzeyinde eğitimi verilen ve bugün yaklaşık 8.000 mezuna ulaşan Endüstriyel Tasarım Bölümü mezunları, kamu kurum ve kuruluşlarında görev almada ve görev aldıklarında yetki, unvan ve özlük hakları konularında sorunlar yaşamaktadırlar.

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 25.01.1994 tarihli ile Endüstri Ürünleri Tasarımcılarının Teknik Hizmetler Sınıfında sayılımaları gerektiği belirtilmiştir. Endüstriyel Tasarımcıların ek göstergelerde, tüm teknik personelin sahip olduğu olanaklardan faydalanmaları gerekirken, "Endüstriyel Tasarımcı" unvanının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kadro listesinde olmaması nedeni ile belediyelerde veya çeşitli kamu kurumlarında çalışan endüstriyel tasarımcılar, Genel İdari Hizmetler Sınıfında (GİH), işçi kadrosunda veya kurumun personel mevzuatına göre uzman kadrosunda çalıştırılmakta; bu statülerde çalışmalarını maddi kayıplara ve yetki kayıplarına neden olmaktadır. Endüstriyel Tasarımcılar, Teknik Personel statüsündeki diğer personele göre daha düşük derece ve kademelerde çalıştırılmaktadırlar. Bazı belediyeler, "endüstriyel tasarımcı" başlıklı bir kadro olmaması nedeniyle ihtiyaç duydukları halde endüstriyel tasarımcı istihdam edememektedir.

Ülkemizde topluma ve çevreye faydalı, yenilikçi ve güvenli ürünlerin üretilmesine ve bu doğrultuda ihracata ve ekonomik kalkınmaya katkı veren endüstriyel tasarımcıların, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü ve Belediyelerde yetki, unvan ve özlük hakkı kaybına uğramadan çalışabilmeleri elzemdir. Endüstriyel tasarımcının sadece üretim sürecinde yer alması değil, tasarım teşvik süreçleri, fikri ve sinai haklarla ilgili süreçler, kamu kurumlarında ve kamunun verdiği hizmetlerde ürün ve hizmetlerin tasarlanması, seçilmesi ve denetlenmesi konularında da söz sahibi olmaları gerekir.

Bu doğrultuda 657 sayılı Devlet Memurları kanununun kadro listesinde Teknik Hizmetler Sınıfına "Endüstriyel Tasarımcı" kadrosunun eklenmesi ve Mimarlarla eşdeğer derece ve ek göstergelere tabi olmaları için gereğini arz ederiz.

3. FURNİTUR ULUSLARARASI MOBİLYA TASARIM YARIŞMASI HAKKINDA GÖRÜŞ 20 Eylül 2022

Erciyes Anadolu Holding A.Ş. (İstikbal Mobilya) Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen "3. Furniture Uluslararası Mobilya Tasarım Yarışması"yla ilgili duyurular ve şartname Komisyon tarafından incelenmiş ve düzenlenen yarışmaya ilişkin, ilgili şirkete ve Türkiye Tasarım Vakfı Başkanlığı'na 20 Eylül 2022 tarihinde aşağıdaki Oda görüşü gönderilmiştir.

16.03.2022 tarihinde <https://www.furni-tur.com/> internet sitesi üzerinden duyurulan ve bu sene Erciyes Holding A.Ş. (İstikbal Mobilya) tarafından üçüncüsü düzenlenen Furnitur Uluslararası Mobilya Tasarım Yarışmasına başvuru yapan bir endüstriyel tasarımcı, 15 Haziran 2022 tarihinden itibaren yarışmanın internet sitesine girdiğinde şartname ve takvim bilgilerinin kaldırıldığını ve "yarışmamız sonlanmıştır" ibaresini gördüğünü TMMOB Mimarlar Odası Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonuna bildirmiş, yarışmanın ekteki şartnamesini (EK-1) iletmiştir. Yarışmacı, daha sonra Türkiye Tasarım Vakfı tarafından arandığını, vakfın, yarışmanın aslında düzenlenemediği, ileriki bir tarihe ertelenmesine karar verildiği için internet sitesinin de bu şekilde düzenlendiği, yarışmaya gönderilen tasarımların bünyelerinde tutulacağını, bu tasarımlar için yarışma tekrar düzenlendiğinde bir daha başvuru yapılmasına gerek olmadığını iletmiş ve belirtmiştir.

Yarışmanın internet sitesinde halen "Furnitur Uluslararası Mobilya Tasarım Yarışması'nın 3. yılı için hazırlık çalışmaları devam ediyor." ibaresi yer almaktadır. Yarışmanın şartnamesinde (EK-1) ve "Way Back Machine" internet arşivi arama motorundan 30 Mart 2022 tarihinde alınan ekran görüntüsüne göre (EK-2) yarışma takvimi aşağıdaki gibi ilan edilmiştir.

Yarışma Duyurusu: 16.03.2022

Son Soru Sorma Tarihi: 25.03.2022

Soruların Cevaplanması: 04.04.2022

Başvuru Tarihleri: 16.03.2022 - 15.06.2022 (Saat 23.59)

Jüri Değerlendirme Toplantısı: 18.06.2022

Ödül Töreni ve Sergi: Daha sonra duyurulacaktır.

TMMOB Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği'nin yarışmanın sonuçlanması ve ilanı ile ilgili 35. maddesi şöyledir:

(1) Değerlendirme çalışmalarının bitiminde;

a) Orijinal imzalı tutanak ve raporlar jüri başkanı tarafından yarışmayı açan idarenin yetkilisine teslim edilir.

b) İdare, yarışmanın sonucunu en geç on beş (15) gün içinde bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde belirtilen yayım araçları ile ilan eder.

c) Jüri değerlendirme toplantılarının tüm tutanaklarıyla, jürinin raporları ve üyelerin bireysel raporları yarışmanın sonuçlandırıldığı idareye bildirilmesini izleyen bir hafta içinde yarışmaya katılan tüm yarışmacılara gönderilir.

Aynı yönetmeliğin yarışmanın iptali ile ilgili 46. Maddesi şöyledir:

(1) İlan edilmiş bir yarışma ancak mücbir sebeplerle iptal edilebilir. Projeler teslim alındıktan sonra iptal edildiğinde yarışmaların aşamalarına göre her bir proje için yapılan çalışmaların karşılığı olmak üzere jürinin takdir edeceği bir bedel ödenir ve projeler sahiplerine iade edilir. İdare projelerin kopyalarını alarak hiçbir tasarrufta bulunamaz.

TMMOB Mimarlar Odasınının 48. Genel Kurulunda kabul edilen Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesi'nin Sonuçların Duyurulması, Sergi, Kolokyumla ilgili 40. maddesi şöyledir:

Yarışma sonuçları yarışmaya son katılma tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde basın yoluyla topluma ve mektupla bütün yarışmacılara imzalı jüri raporu ile beraber duyurulur. Sonuç ayrıca resmen Mimarlar Odası Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu'na iletilir.

Aynı yönergenin 50. maddesi yarışmanın iptali konusunu TMMOB Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği ile aynı şekilde düzenlemiştir:

İlan edilmiş bir yarışma ancak mücbir sebeplerle iptal edilebilir. Projeler teslim alındıktan sonra iptal edildiğinde yarışmaların aşamalarına göre her bir proje için yapılan çalışmaların karşılığı olmak üzere jürinin takdir edeceği bir bedel ödenir ve projeler sahiplerine iade edilir. İdare projelerin kopyalarını alarak hiçbir tasarrufta bulunamaz.

Şartnamede belirtildiği üzere bu yarışmaya, mimarlar, tasarımcılar, mühendisler ve öğrenciler davet edilmiştir. Takvimde belirtilen Jüri Değerlendirme Toplantısının üzerinden üç aya yakın süre geçtiği halde sonuçlar ilan edilmemiş, yarışmacılara sonuçlar hakkında bilgi iletilmemiştir. Yarışmacıya telefonla yarışmanın tekrar düzenleneceği ve yaptığı başvurunun o zaman değerlendirileceği bilgisi verilmiş olsa da, bu sürece yönelik takvim belirsizdir. Yarışma tekrar düzenlendiğinde başvuracak yarışmacılarla eski takvime göre başvurmuş olan yarışmacılar eşit şartlarda yarışmamış olacaklardır. Yarışmaya gönderilen tasarımlar, yarışmayı düzenleyenler tarafından ilan edilen takvimin izlenmesi ve düzenleyenlere düşen sorumluluklar açısından şartnamenin gereğinin yerine getirilmesi şartıyla gönderilmiştir.

Bu nedenle,

Yarışmaya şartnamede belirtildiği sürede başvuru yapmış olan yarışmacıların eserlerinin, acilen ilan edilmek koşuluyla makul bir süre içinde değerlendirilmesi ve belirtilen ödüllerin verilmesi veya;

Eğer mücbir bir sebep varsa yarışmanın iptal edilmesi, her bir proje için yapılan çalışmaların karşılığı olarak jürinin takdir edeceği bir bedelin yarışmacılara ödenmesi, projelerin sahiplerine iade edilmesi ve kopyaları alınarak herhangi bir tasarrufta bulunulmamasını önemle rica ederiz.

ENDÜSTRİYEL TASARIM EĞİTİMİNİN YÜZ YÜZE YAPILMASINA YÖNELİK ÇAĞRI **16 şubat 2023**

Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7.7 ve Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremler nedeniyle YK'n üniversitelerde 2023 bahar döneminin uzaktan ğretim yoluyla tamamlanacağı kararı üzerine, endüstriyel tasarım eğitiminin büyük bir kısmını oluşturan uygulamalı eğitimin, uzaktan eğitim yoluyla verilemeyeceği görüşü ile aşağıdaki basın açıklaması yapılmıştır.

6 şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7.7 büyüklüğünde ve Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremler; bölgedeki 10 ili kapsayan geniş bir alanda büyük can kayıpları ve yıkıma neden olmuştur. Bu felaketin üzüntüsünü derinden yaşıyor, ülkemize başsağlığı diliyoruz.

Depremler nedeniyle Yükseköğretim Kurulu (YK); 9 şubat 2023 tarihinde üniversitelerde 2022-2023 eğitim ve ğretim yılı bahar döneminin açılışının ikinci bir duyuruya kadar geçici olarak ertelendiğini, 11 şubat 2023 tarihinde ise bahar döneminin uzaktan ğretim yoluyla tamamlanmasını uygun bulduğunu duyurmuştur. Bu kararda, tıp ve diş hekimliği gibi sağlık programları ile staj gibi hususlarda ayrıca değerlendirme yapılacağı belirtilmiştir.

Endüstriyel tasarım, tıp, diş hekimliği ve benzeri programlarda olduğu gibi uygulamalı bir meslektir. Bu nedenle, eğitimin yüz yüze planlanması ve yürütülmesi gerekir. Endüstriyel tasarım eğitimi, kullanıcının ihtiyaçlarına çözümler geliştiren yaratıcı süreçler ve uygulamalar içerir. İhtiyaçların sahada gözlemlenmesi, stüdyo ortamında fikir geliştirilmesi ve atölye ortamında yapılan fiziksel uygulamalar gibi bireysel veya ekip çalışmaları yüz yüze eğitimi gerektirir. Endüstriyel tasarım eğitiminin büyük bir kısmını oluşturan uygulamalı eğitimin, uzaktan eğitim yoluyla verilemeyeceği açıktır.

Pandemi döneminde öğrenciler iki yıl boyunca uygulamalı eğitimin gerektirdiği kazanımları sınırlı bir şekilde edinebilmişlerdir. Yine aynı öğrencilerin bir dönem daha uzaktan eğitim alması, onların mesleki ve sosyal kazanımlarını olumsuz yönde etkileyecektir. Endüstriyel tasarım eğitiminde geliştirilen projeler, deprem gibi afet dönemlerinde yaşanan sorunlara çözüm nerileri getirilmesine katkıda bulunabilir. Öte yandan, eğitimin uzaktan olması durumunda bu tür çalışmaları gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır.

Uzaktan ğretim, özellikle depremden etkilenen öğrenciler için de eşişsizliğe neden olabilecek koşullar yaratacaktır. Depremzede ğrenciler buldukları bölgelerde veya aileleri ile geçici olarak kaldıkları yerlerde bilgisayar ve internet erişimi ve derslere katılabilecekleri sağlıklı bir ortam bulma açısından zorluklar yaşamaktadırlar. Benzer şekilde, atölyelere erişim imknları olmayacağı için, endüstriyel tasarım eğitiminin gerektirdiği fiziksel model üretmek gibi uygulamaları yapmaları güçleşecektir.

Bu kapsamda, YK tarafından verilen uzaktan eğitim kararından vazgeçilmesi ve üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin bir an önce örgün eğitimlerine devam etmesinin sağlanması gerektiği, depremzedelerin ve barınma ihtiyacı olan öğrencilerin sorunlarının çözümü için yeni mağduriyetler yaratmayacak şekilde kamu kurumları, belediyeler, STK'larla birlikte planlama yapılması gerektiği yönündeki görüşlerimizi değerli kamuoyumuzun bilgisine saygıyla sunuyoruz.

ENDÜSTRİYEL TASARIM YARIşMALARI HAKKINDA BİLGİLENDİRME

Dönem içerisinde, endüstriyel tasarımcılara ve endüstriyel tasarım ğrencilerinin katılımına açık bazı yarışmaların şartnamelerinde proje sahiplerinin fikri haklarını bedelsiz kullanma hakkına sahip olmaya yönelik maddeler yer aldığı gözlemlenmiştir.

Mimarlar Odası bu yarışmaları düzenleyen kuruluşlara, şartnamelerindeki bu ifadeleri düzeltmeleri için yazı göndermektedir. Eğer düzeltme olmazsa komisyonumuz bu yarışmaların TMMOB Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği ve Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesi kurallarına uymadığı bilgisini kamuoyuyla paylaşmaktadır. Meslektaşlarımızdan ve endüstriyel tasarım öğrencilerinden katılmak istedikleri yarışmaların şartnamelerinde bu gibi hususlara dikkat etmeleri, sorun saptadıkları takdirde komisyonumuza bildirmelerine yönelik kampanyalar düzenlenmiştir.

48. DÖNEM 2. MERKEZ DANIşMA KURULU ALIşMALARI **22-23 Aralık 2023**

22-23 Aralık 2023 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen 48. Dönem 2. Merkez Danışma Kurulu Belgeleri'nde, endüstriyel tasarımcıların kamu kurumlarında teknik personel kadrosunda görev alması kapsamında çalışma yapılmasına ilişkin aşağıdaki gündem yer almıştır. Gündeme ilişkin olarak komisyon üyesi Emel Baş sunum yapmıştır.

Endüstriyel Tasarım Meslek Grubu Örgütlenmesi

Endüstriyel Tasarımcıların Kamu Kurumlarında Teknik Personel Kadrosunda Görev Alması

Endüstriyel Tasarımcılar, 1983 yılından bu yana Mimarlar Odası'na üye olan bir meslek grubudur. Bugün ülkemizde Endüstriyel Tasarım eğitimi 33 üniversitede lisans düzeyinde verilmektedir. Lisans programlarını akredite etmek üzere YOKAK tarafından yetkilendirilen Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu Endüstriyel Tasarım Akreditasyon Kurulu'na (ETMK-ENTAK) 2023 yılında 8 üniversitenin Endüstriyel Tasarım lisans programı akredite olmak üzere başvurmuştur.

Ülkemizde 51 yıldır üniversitelerde lisans düzeyinde eğitimi verilen ve bugün yaklaşık 10.000 mezuna ulaşan Endüstriyel Tasarım Bölümü (eski adıyla Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü) mezunları, kamu kurum ve kuruluşlarında görev almada ve görev aldıklarında yetki, unvan ve özlük hakları konularında sorunlar yaşamaktadırlar.

08.02.2017 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında 2547 sayılı 43/b maddesi uyarınca, Endüstriyel Tasarım Bölümü mezunlarının "Endüstri Ürünleri Tasarımcısı" unvanını kullanmasına ve hizmet sınıfının teknik hizmetler sınıfı olduğuna karar verilmiştir. Bu karar ilk kez 25.01.1994 yılında aynı kurul tarafından alınmıştı. Ayrıca 11.03.2020 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında yükseköğretim kurumlarındaki içerikleri aynı ancak isimleri farklı lisans programlarındaki isim kargaşasını ortadan kaldırmak amacıyla "Endüstri Ürünleri Tasarımı" program isminin "Endüstriyel Tasarım" olarak değiştirilmesine ve söz konusu programların endüstriyel tasarım programına eşdeğer olduklarına karar verilmiştir.

Bu doğrultuda, Endüstriyel Tasarımcıların ek göstergelerde, tüm teknik personelin sahip olduğu olanaklardan faydalanmaları gerekirken, "Endüstriyel Tasarımcı" unvanının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kadro listesinde olmaması nedeni ile belediyelerde veya çeşitli kamu kurumlarında çalışan Endüstriyel Tasarımcılar, Genel İdari Hizmetler Sınıfında (GİH), işçi kadrosunda veya kurumun personel mevzuatına göre uzman kadrosunda çalıştırılmakta; bu statülerde çalışmaları maddi kayıplara ve yetki kayıplarına neden olmaktadır. Endüstriyel Tasarımcılar, Teknik Personel statüsündeki diğer personele göre daha düşük derece ve kademelerde çalıştırılmaktadırlar (Örneğin 8/1 yerine 9/1'den başlanmaktadır.); bazı kurumlarda teknikerlerin özlük haklarına sahiptirler. Bazı belediyeler, "Endüstriyel Tasarımcı" başlıklı bir kadro olmaması nedeniyle ihtiyaç duydukları halde Endüstriyel Tasarımcı istihdam edememektedir. Endüstriyel Tasarımcıların bu konuda yaşadıkları sorunlar Odamızın Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonuna sıklıkla iletilmektedir.

Ülkemizde topluma ve çevreye faydalı, yenilikçi ve güvenli ürünlerin üretilmesine ve bu doğrultuda ihracata ve ekonomik kalkınmaya katkı veren Endüstriyel Tasarımcıların, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü ve Belediyelerde yetki, unvan ve özlük hakkı kaybına uğramadan çalışabilmeleri elzemdir. Endüstriyel Tasarımcının sadece üretim sürecinde yer alması değil; tasarım teşvik süreçleri, fikri ve sinai haklarla ilgili süreçler, kamu kurumlarında ve kamunun verdiği hizmetlerde ürün ve hizmetlerin tasarlanması, seçilmesi ve denetlenmesi konularında da söz sahibi olmaları gerekir.

Mimarlar Odası 18.03.2022 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına "657 sayılı Devlet Memurları kanununun kadro listesinde Teknik Hizmetler Sınıfına "Endüstriyel Tasarımcı" kadrosunun eklenmesi ve Mimarlarla eşdeğer derece ve ek göstergeye tabi olmaları" konusunu yazmış ancak cevap alamamıştır.

Bu konunun ivedilikle ele alınması ve yetkili mercilerle görüşmeler yapılarak mevzuatta değişiklik yapılması büyük önem taşımaktadır.

ENDÜSTRİYEL TASARIM MESLEK ADI VE KODUNA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

Endüstriyel tasarım meslek mensupları, meslek kodlarında yaşanan bir karışıklığı Komisyona ileterek **Endüstri Ürünleri Tasarımcısı 2163.02** meslek kodunun "tekniker" ibaresi eklenerek değiştirildiğini, bu durumun e-devletten alınan hizmet dökümüne de geçmişe dönük olarak yansıtıldığını paylaştılar.

Komisyon tarafından İŞKUR ve Meslek Danışmanlığı Dairesinden yapılan başvuruya yanıt olarak alınan bilgiye göre, meslek kodu **Endüstriyel Tasarımcı 2163.02** olarak yeniden güncellenmiştir. Ayrıca **Endüstri Ürünleri Tasarım Teknikeri için 3119.91** kodu oluşturulmuştur.

Meslek mensuplarına e-devlet üzerinden SGK verilerini incelemeleri ve meslek kodlarını kontrol etmeleri yönünde çağrı yapılmıştır. E-devlet Türk Meslekler Sözlüğü bölümünden meslek tanımlarına erişilebilmektedir.

İLETİŞİM ÇALIŞMALARI

Endüstriyel tasarımcıların Oda içindeki görünürlüklerine ilişkin çalışmalar kapsamında Komisyon, Facebook ve Instagram sayfaları ile Oda web sitesi altında, etkinlikler, tanıtım faaliyetleri, bilgilendirme kampanyaları, Komisyon toplantıları, Mimarlar Odası Merkez Danışma Kurulu sunumları, YÖK ve bazı idarelere mesleğe ilişkin iletilen görüş yazıları ve sıkça sorulan soruların cevapları gibi konularda meslektaşlara bilgi vermektedir. Mesleki örgütlenmeyi yaygınlaştırmak adına iletişim çalışmaları devam etmektedir.

KOMİSYON TOPLANTILARI

48/1 NOLU TOPLANTI

Toplantı Tarihi : 23 Ağustos 2022 Salı, Saat: 14.00 – 15.30

Toplantı Yeri : Çevrimiçi Zoom Toplantısı

Komisyon Üyeleri : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Katılan Üyeler : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Sibel Baş

Gündem

1. 47. Dönem Komisyon çalışmalarının aktarılması
2. 48. Dönem Komisyon çalışma programının görüşülmesi

Kararlar

1. Gülay Hasdoğan tarafından önceki dönem Komisyon çalışmalarına dair bilgilendirme sunumu yapıldı.
2. 48. çalışma programı için öneriler:
  - a. Tüm endüstriyel tasarımcıların katkılarına açık bir şekilde geliştirilen “Tasarım Terimleri Sözlüğü” çalışmalarının sürdürülmesi,
  - b. “Serbest endüstriyel tasarım hizmetlerinin asgari ücretlendirilmesi”ne ilişkin yönerge çalışmalarının sürdürülmesi; 2022 yılı bitmeden bu konuda yapılacak toplantının İstanbul Büyükşehir Şubesi’nde düzenlenmesi,
  - c. Endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin bedellerini değerlendirmek amacıyla “Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması” anket çalışmasının her yıl düzenli olarak yapılması,
  - d. Belediyelerin endüstriyel tasarım hizmeti almaları konusunda farkındalıklarını artırmak ve idareleri yönlendirmek için “Belediyeler için Endüstriyel Tasarım Kılavuzu” hazırlık çalışmalarının sürdürülmesi,
  - e. Her yıl mezun sayısı artan endüstriyel tasarımcıların Oda üyeliğini teşvik etmek için çalışmalar yapılması,
  - f. Endüstriyel tasarım meslek alanıyla ilgili konuların ve çalışmaların Oda yayınları (Mimarlık Dergisi, Mimarist Dergisi, diğer Şubelerimizin dergileri vb.) içerisinde yer almasının sağlanması,
  - g. Sadece endüstriyel tasarımcıların katılımına açık etkinlikler, yarışmalar veya eğitimler düzenlenmesi için çalışma yapılması; özellikle Oda üyesi endüstriyel tasarımcıları avantajlı kılan etkinlikler vb.
  - h. Endüstriyel tasarımcıların Oda Yönetim organları içinde daha fazla yer almasına ilişkin çalışma yapılması,
  - i. Kamuda çalışan endüstriyel tasarımcıların istihdam ve kadro sorunları ile mesleğin mevzuatta tanımlanmaması sorunu üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na yazılan yazı doğrultusunda herhangi bir sonuç alınamamıştı. Önceki dönemde giden yazı doğrultusunda konu hakkında çalışmaların sürdürülmesi,
  - j. Endüstriyel tasarımla ilgili açılan sorunlu eğitim programları ve yarışmalar hakkında yapılacaklara ilişkin yol haritasının belirlenmesi,
3. Diğer konular:
  - a. Odaya üye olan endüstriyel tasarımcıların sayısının Komisyon sekreterliğince çıkarılması ve Komisyon üyelerine bilgi verilmesi,
  - b. 48. Olağan Genel Kurul’da Kabul edilen “Endüstriyel Tasarımcılar İçin Etik Kılavuz” ve “Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesi”nin, Oda web sitesinde Oda mevzuatı bölümüne eklenmesi,

- c. 3. Furniture Uluslararası Mobilya Tasarım Yarışması süreciyle ilgili meslektaşlardan yansıyan sorunlar doğrultusunda, yarışmayı düzenleyen kurumlara yönetmelik ve yönergeyi hatırlatan bir yazı yazılması,
- d. Komisyon toplantılarının öncelikle çevrimiçi ortamda düzenlenmesi, daha fazla meslektaşla bir araya gelebilmek için İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde fiziksel toplantıların düzenlenebileceği,

Önerilerinin MYK'ya iletilmesine karar verilmiştir.

48/2 NOLU TOPLANTI

Toplantı Tarihi : 2 Şubat 2023 Perşembe, Saat: 14.00

Toplantı Yeri : Çevrimiçi Zoom Toplantısı

Komisyon Üyeleri : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Katılan Üyeler : Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Gündem

1. Serbest endüstriyel tasarım hizmetlerinin asgari ücretlendirilmesine yönelik yürütülen çalışmalar
2. Endüstriyel tasarım meslek alanı durum saptaması anketinin gönderilmesi
3. Bir önceki toplantıda alınan diğer kararların uygulanmasına yönelik görüşler

Kararlar

1. Mesleki hizmet alanları ve serbest endüstriyel tasarım hizmetlerinin asgari ücretlendirilmesine yönelik çalışma kapsamında farklı hizmet alanlarından meslek mensuplarıyla yapılan görüşmelerin sürdürülmesine,
2. Endüstriyel tasarım meslek alanı durum saptaması anketinin 2023 yılı içerisinde endüstriyel tasarım meslek mensuplarına tekrar gönderilmesine ve sonuçların raporlanmasına,

Karar verilmiştir.

48/3 NOLU TOPLANTI

Toplantı Tarihi : 9 Mart 2023 Perşembe, Saat: 20.00

Toplantı Yeri : Çevrimiçi Zoom Toplantısı

Komisyon Üyeleri : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Katılan Üyeler : Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Merve Nur Sökmen, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Gündem

1. Bilgilendirme.
2. Gündem üzerine görüşme ve gündemin kesinleştirilmesi.
  - a. Çalışmaların değerlendirilmesi ve 6 Şubat 2023 depremleriyle ilgili konuların görüşülmesi
  - b. Bir sonraki toplantının gündem ve tarihinin belirlenmesi.

Kararlar

1. 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen bölgede; deprem bölgesindeki koşullara uygun ürünlerin seçimi, eldeki malzemelerle yapılabilecek üretimler, tuvalet inşası, kolileme, etiketleme, içeriğin açılmadan anlaşılması vb. konularda çalışma yapılması hedeflenmiştir.
2. Afet süreçlerine uzun vadeli hazırlık amacıyla; barınak ve deprem çantası gibi temalarda atölye çalışmalarının yapılması, bu çalışmaların uygulanabilmesi için kamu kurumlarıyla işbirliği yapılması önerilmiştir.
3. Mesleki hizmet alanları ve serbest endüstriyel tasarım hizmetlerinin asgari ücretlendirilmesine yönelik çalışma kapsamında farklı hizmet alanlarından meslek mensuplarıyla yapılan görüşmelerin sürdürülmesine karar verilmiştir.
4. Endüstriyel tasarım meslek alanı durum saptaması anketinin, meslek mensuplarına 2023 yılı Mayıs ayında gönderilmesi uygun görülmüştür.
5. Bir sonraki toplantının komisyon grubunda görüşülerek kesinleştirilmesine karar verilmiştir.

48/4 NOLU TOPLANTI

Toplantı Tarihi : 20 Aralık 2023 Çarşamba, Saat: 09.30

Toplantı Yeri : TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi, Çankaya/Ankara

Komisyon Üyeleri : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Fatma Korkut, Mehtap Öztürk Şengül, Gülay Gamze Güven, Merve Nur Sökmen, Emel Baş, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Katılan Üyeler : Tores Dinçöz (MYK Sorumlusu), Gülay Hasdoğan, Mehtap Öztürk Şengül, Petek Ceyhan (Yürütücü)

Gündem

1. Endüstriyel tasarımcıların kamuda istihdamı hakkında çalışmalar

Kararlar

1. Teknik hizmetler sınıfında endüstriyel tasarımcıların bulunmaması ve meslek mensuplarının kamuda istihdamına ilişkin yaşanan sorunların görüşülmesi üzere ilgili Bakanlıklardan randevu talep edilmesine,
  - a. Belediye ve Bakanlık gibi kurumlarda çalışan endüstriyel tasarımcıların hak kayıpları ve ilgili kurumlarda endüstriyel tasarımcılara duyulan ihtiyaç üzerinden yola çıkılarak, ilgili kurumlara gönderilmek üzere gerekçeli bir metin hazırlanmasına,

Karar verilmiştir.

ENDÜSTRİYEL TASARIM MESLEK ALANI DURUM SAPTAMASI 2022 (Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması 2022)

Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması

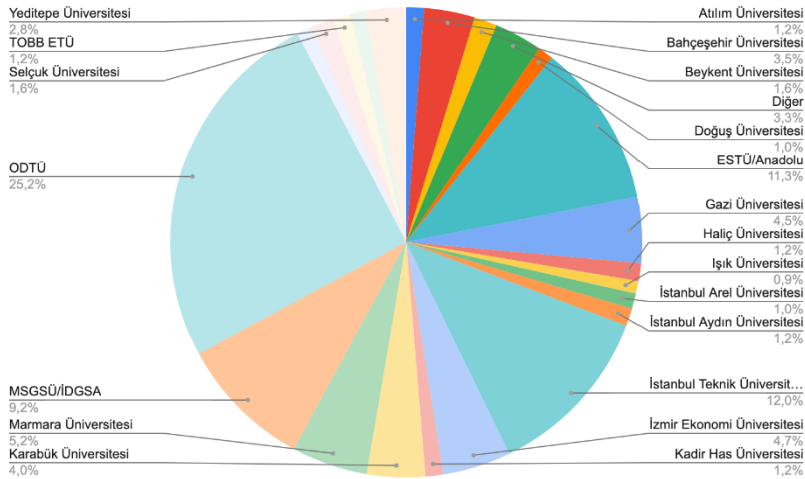
TMMOB Mimarlar Odası, Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu
13 Temmuz 2022

Komisyonumuz, endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin ücret ve bedellerini değerlendirmek amacıyla hazırladığı anketi Kasım 2021 ve Ocak 2022'de toplam 4479 endüstriyel tasarımcıya yolladı. Anketi Kasım 2021 - Mart 2022 arasında 584 kişi yanıtladı.

Anket endüstriyel tasarım lisans eğitimi tamamlamış T.C. vatandaşı kişilere gönderildi. Ankette, katılımcılardan kimlik veya kurum belirleyici herhangi bir bilgi istenmedi. Bu çalışmanın sonuçlarının endüstriyel tasarımcıların uzmanlıklarının haritalanması, ücretli çalışan endüstriyel tasarımcıların maaşlarının iyileştirilmesi ve komisyon çalışmalarının yönlendirilmesi amacıyla kullanılması ve sonuçların meslektaşları bilgilendirmek amacıyla paylaşılması hedeflendi.

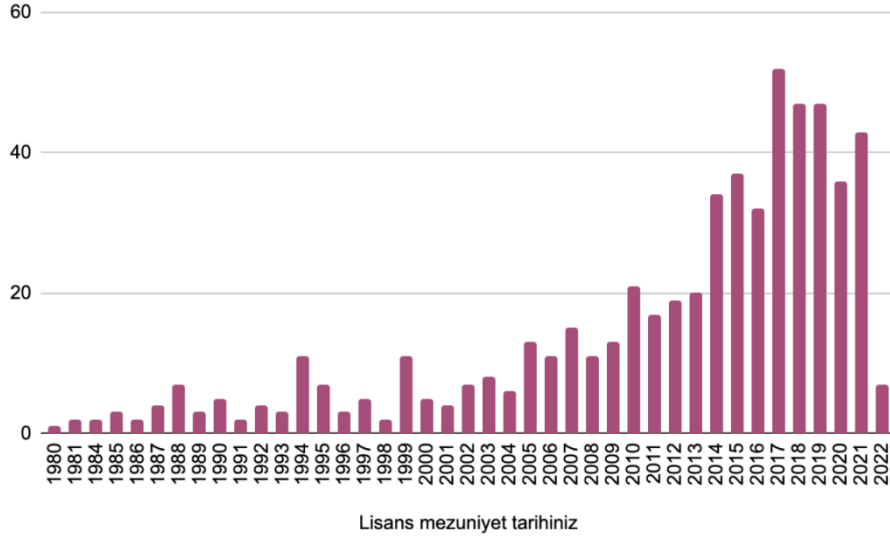
Katılımcıların Mezun Oldukları Üniversiteler

Ankete katılan ve üniversite sorusunu geçerli olarak yanıtlayan toplam 575 kişi, yurt içinde 29 farklı üniversiteden Endüstri Ürünleri Tasarımı veya Endüstriyel Tasarım lisans derecesini almış, iki kişi yurt dışındaki üniversitelerde endüstriyel tasarım eğitimi görmüştür.

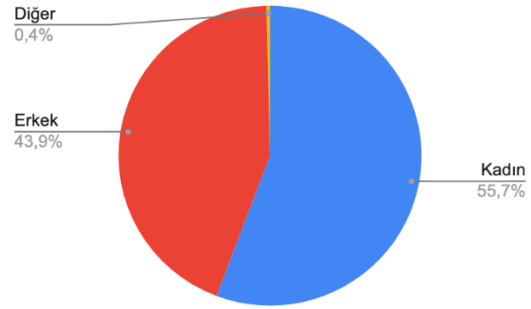
Mezuniyet Yılları

Katılımcıların mezuniyet yılları 2017-2021 yılları arasında yoğunlaşmaktadır.

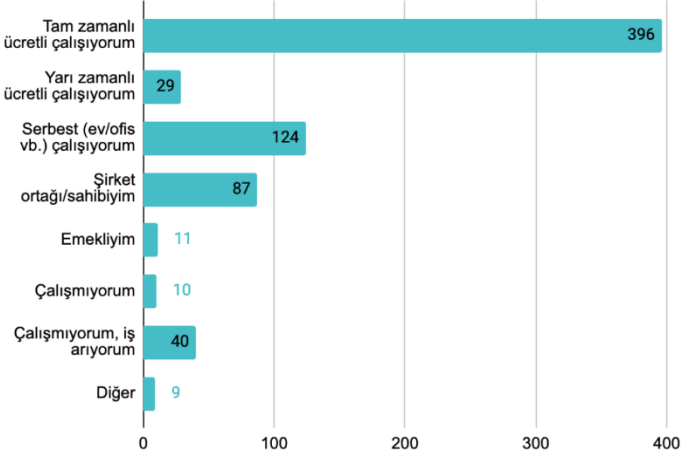
Cinsiyet

Cinsiyetiniz	Sayı
Kadın	301
Erkek	237
Diğer	2
Genel Toplam	540

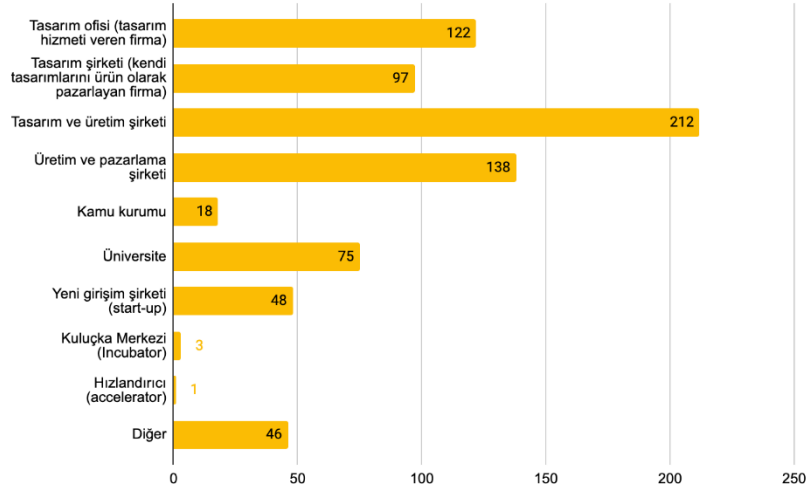
Çalışma Durumu

Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği "Çalışma durumunuz nedir?" sorusuna 584 katılımcı yanıt verdi.

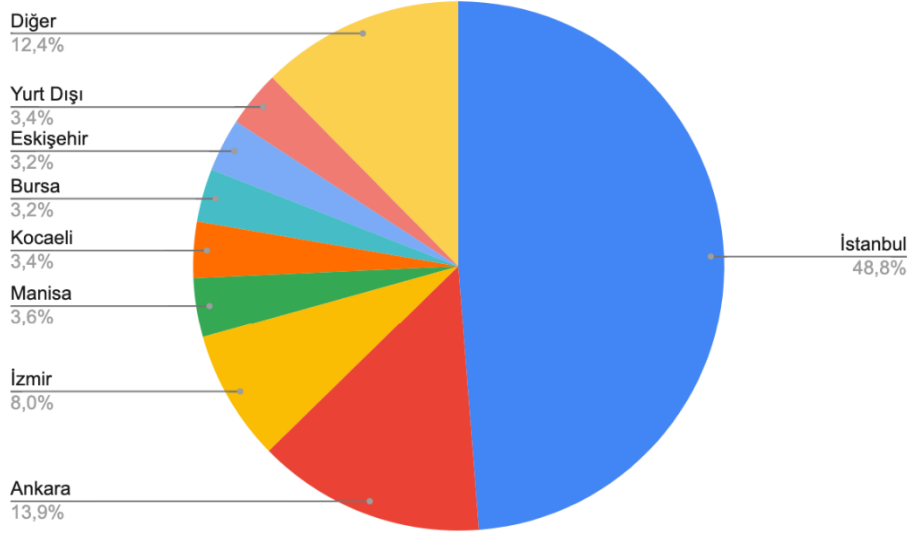
Faaliyet Türü

Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği "Halen çalışıyorsanız, çalıştığınız kurumun faaliyet türüne göre yapısı nedir?" sorusuna 529 katılımcı yanıt verdi.

Çalışma Yeri

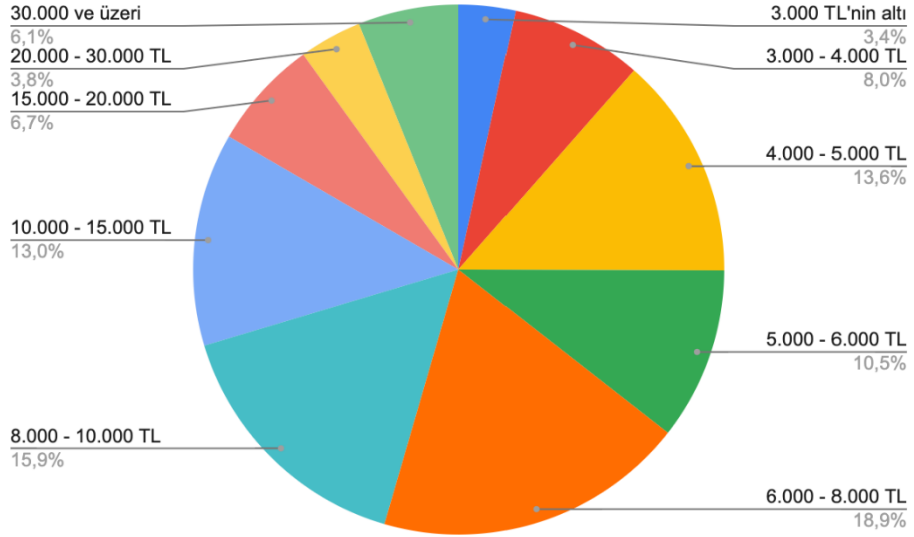
"Çalıştığınız kurumun ili" sorusuna 525 katılımcı yanıt verdi.

Aylık Ortalama Net Gelir Aralığı

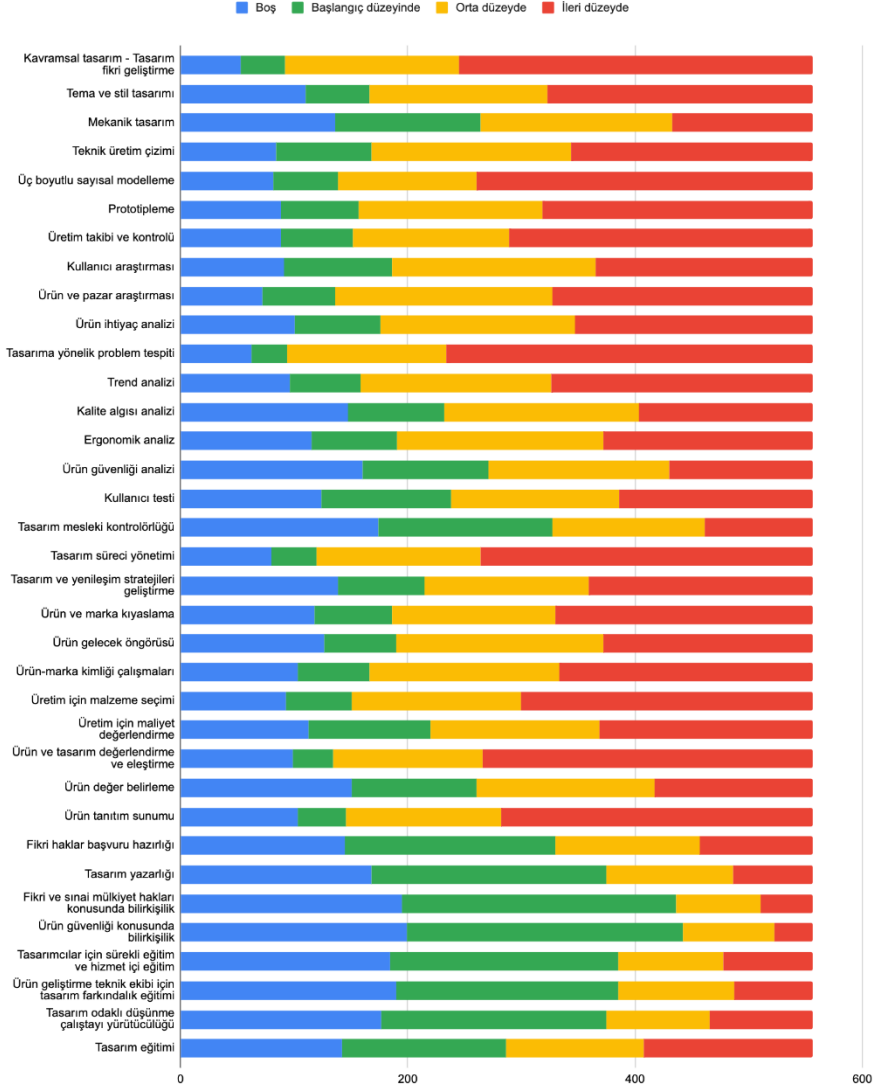
"Tasarımla ilgili yaptığınız iş veya işlerden aylık ortalama NET gelir aralığınızı işaretleyiniz." sorusuna 584 katılımcıdan 61'i tasarımla ilgili işlerden geliri olmadığını belirtti. Anketin cevaplanmaya başlandığı 21.11.2021 tarihinde 1 ABD Doları (döviz satış) 11,19 iken, son cevapların verildiği 28 Mart 2022'de 14,8 idi. 21 Aralık 2021'de 17,5 TL'ye kadar yükseldi. Ocak ayında maaş artışları oldu. Katılımcıların 268'i 2021 yılı içinde, 316'si 2022 yılı içinde anketi yanıtladı. 2021 yılında asgari ücret brüt 3.577,50.- TL iken, 2022 yılında 5.004,00.- TL oldu.

Aylık Net Gelir Aralığı	Sayı
Tasarımla ilgili işlerden gelirim yok	61
3.000 TL'nin altı	18
3.000 - 4.000 TL	42
4.000 - 5.000 TL	71
5.000 - 6.000 TL	55
6.000 - 8.000 TL	99
8.000 - 10.000 TL	83
10.000 - 15.000 TL	68
15.000 - 20.000 TL	35
20.000 - 30.000 TL	20
30.000 ve üzeri	32

Faaliyet ve Hizmet Türlerinde Deneyim

“Bugüne kadarki meslek yaşamınızda yürüttüğünüz faaliyetleri ve verdiğiniz hizmet türlerini işaretleyin ve bu hizmet türlerinde edindiğiniz deneyimi derecelendirin” sorusuna 1 yıl veya daha uzun süre iş deneyimi olan 556 katılımcı cevap verdi.

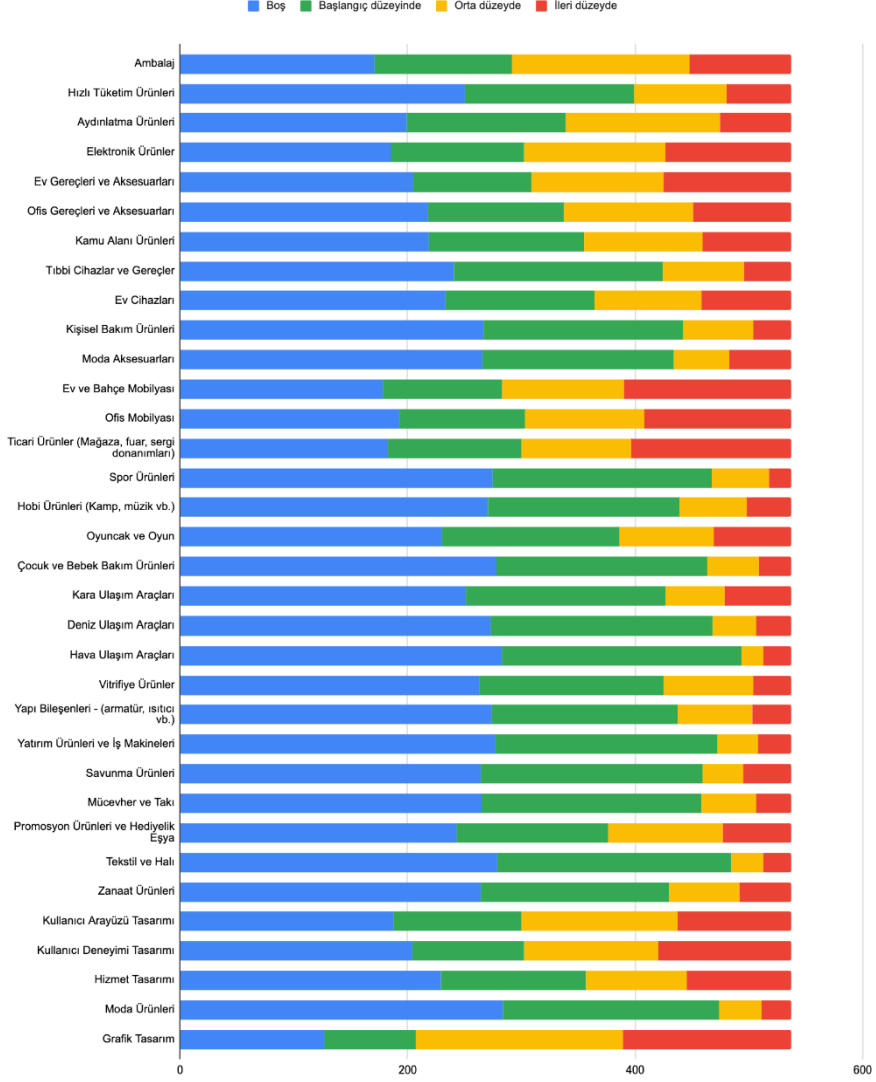

	Boş	Başlangıç düzeyinde	Orta düzeyde	İleri düzeyde
Kavramsal tasarım - Tasarım fikri geliştirme	53	39	153	311
Tema ve stil tasarımı	110	56	157	233
Mekanik tasarım	136	128	169	123
Teknik üretim çizimi	84	84	176	212
Üç boyutlu sayısal modelleme	82	57	122	295
Prototipleme	89	68	162	237
Üretim takibi ve kontrolü	89	63	137	267
Kullanıcı araştırması	91	95	179	191
Ürün ve pazar araştırması	72	64	191	229
Ürün ihtiyaç analizi	101	75	171	209
Tasarıma yönelik problem tespiti	63	31	140	322
Trend analizi	96	63	167	230
Kalite algısı analizi	147	85	171	153
Ergonomik analiz	115	76	181	184
Ürün güvenliği analizi	160	111	159	126
Kullanıcı testi	124	114	148	170
Tasarım mesleki kontrolörlüğü	174	153	134	95
Tasarım süreci yönetimi	80	40	144	292
Tasarım ve yenileşim stratejileri geliştirme	139	76	144	197
Ürün ve marka kıyaslama	118	68	144	226
Ürün gelecek öngörüsü	127	63	182	184
Ürün-marka kimliği çalışmaları	103	63	167	223
Üretim için malzeme seçimi	93	58	149	256
Üretim için maliyet değerlendirme	113	107	149	187
Ürün ve tasarım değerlendirme ve eleştirme	99	35	132	290
Ürün değer belirleme	151	110	156	139
Ürün tanıtım sunumu	103	43	136	274
Fikri haklar başvuru hazırlığı	145	185	127	99
Tasarım yazarlığı	168	207	111	70
Fikri ve sınai mülkiyet hakları konusunda bilirkişilik	195	241	75	45
Ürün güvenliği konusunda bilirkişilik	199	243	81	33
Tasarımcılar için sürekli eğitim ve hizmet içi eğitim	185	200	93	78
Ürün geliştirme teknik ekibi için tasarım farkındalık eğitimi	190	195	102	69
Tasarım odaklı düşünme çalıştay yürütücülüğü	177	198	91	90
Tasarım eğitimi	142	145	121	148

Uygulama Alanlarında Deneyim

“Meslek yaşamınızda, aşağıdaki uygulama alanlarından mesleki deneyim edindiklerinizi işaretleyin ve bu deneyimde edindiğiniz uzmanlığı derecelendirin” sorusuna 1 yıl veya daha uzun süre iş deneyimi olan 537 katılımcı cevap verdi.

	Boş	Başlangıç düzeyinde	Orta düzeyde	İleri düzeyde
Ambalaj	171	121	156	89
Hızlı Tüketim Ürünleri	250	149	81	57
Aydınlatma Ürünleri	199	140	136	62
Elektronik Ürünler	185	117	125	110
Ev Gereçleri ve Aksesuarları	205	104	116	112
Ofis Gereçleri ve Aksesuarları	218	119	114	86
Kamu Alanı Ürünleri	219	136	104	78
Tıbbi Cihazlar ve Gereçler	241	183	72	41
Ev Cihazları	233	131	94	79
Kişisel Bakım Ürünleri	267	175	62	33
Moda Aksesuarları	266	168	49	54
Ev ve Bahçe Mobilyası	178	105	107	147
Ofis Mobilyası	193	110	105	129
Ticari Ürünler (Mağaza, fuar, sergi donanımları)	183	117	97	140
Spor Ürünleri	275	192	51	19
Hobi Ürünleri (Kamp, müzik vb.)	271	168	59	39
Oyuncak ve Oyun	230	156	83	68
Çocuk ve Bebek Bakım Ürünleri	278	185	46	28
Kara Ulaşım Araçları	251	176	52	58
Deniz Ulaşım Araçları	273	195	38	31
Hava Ulaşım Araçları	283	210	20	24
Vitrifiye Ürünler	263	162	79	33
Yapı Bileşenleri - (armatür, ısıtıcı vb.)	274	163	66	34
Yatırım Ürünleri ve İş Makineleri	277	195	36	29
Savunma Ürünleri	264	195	36	42
Mücevher ve Takı	265	193	48	31
Promosyon Ürünleri ve Hediye Eşya	243	133	101	60
Tekstil ve Halı	279	205	29	24
Zanaat Ürünleri	264	166	62	45
Kullanıcı Arayüzü Tasarımı	188	112	137	100
Kullanıcı Deneyimi Tasarımı	204	98	118	117
Hizmet Tasarımı	229	128	88	92
Moda Ürünleri	284	190	37	26
Grafik Tasarım	127	80	182	148

ENDÜSTRİYEL TASARIM MESLEK ALANI DURUM SAPTAMASI 2023 (Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması 2023)

Endüstriyel Tasarım Meslek Alanı Durum Saptaması 2023

TMMOB Mimarlar Odası, Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu

15 Ocak 2023

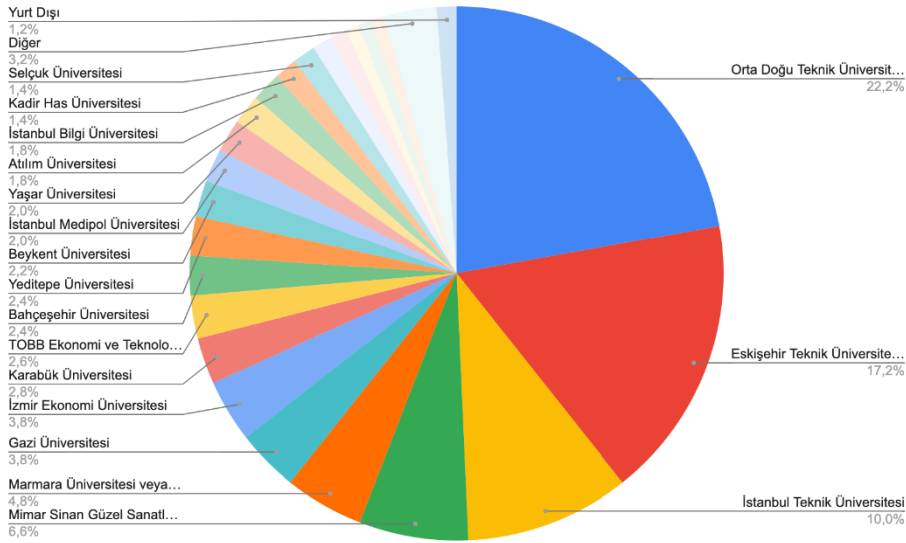
Hazırlayan: Gülay Hasdoğan

Komisyonumuz, endüstriyel tasarımcıların faaliyet ve uzmanlık alanlarını saptamak, endüstriyel tasarım hizmetlerinin ücret ve bedellerini değerlendirmek amacıyla hazırladığı anketi 13 Kasım ve 21 Aralık 2023 tarihleri arasında toplam 5120 endüstriyel tasarımcıya yolladı. Anketi 501 kişi yanıtladı.

Anket endüstriyel tasarım lisans eğitimi tamamlamış T.C. vatandaşı kişilere gönderildi. Ankette, katılımcılardan kimlik veya kurum belirleyici herhangi bir bilgi istenmedi. Bu çalışmanın sonuçlarının endüstriyel tasarımcıların uzmanlıklarının haritalanması, ücretli çalışan endüstriyel tasarımcıların maaşlarının iyileştirilmesi ve komisyon çalışmalarının yönlendirilmesi amacıyla kullanılması ve sonuçların meslektaşları bilgilendirmek amacıyla paylaşılması hedeflendi.

Katılımcıların Mezun Oldukları Üniversiteler

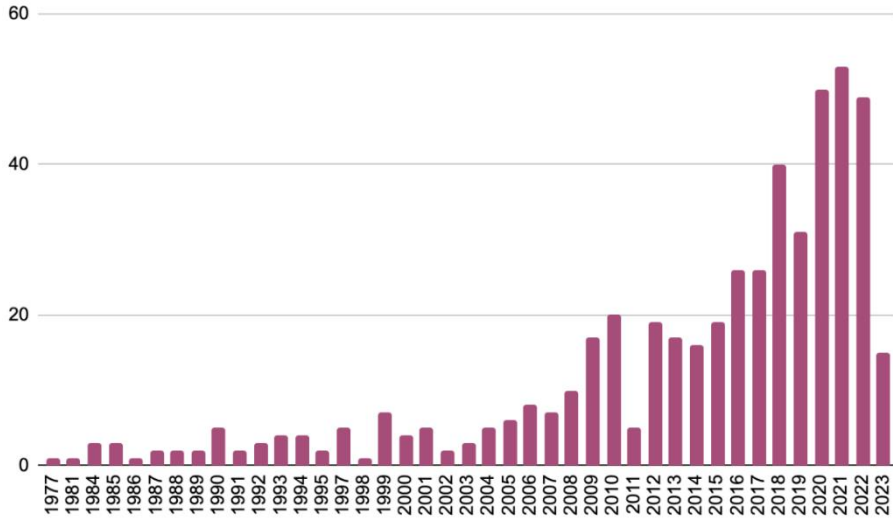
Ankete katılan ve üniversite sorusunu yanıtlayan toplam 501 kişiden, 495'i yurt içinde 30 farklı üniversiteden Endüstri Ürünleri Tasarımı veya Endüstriyel Tasarım lisans derecesini almış, 6 kişi yurt dışındaki üniversitelerde endüstriyel tasarım eğitimi görmüştür.

Üniversite	Sayı
Atılım Üniversitesi	9
Bahçeşehir Üniversitesi	12
Beykent Üniversitesi	11
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	3
Doğu Akdeniz Üniversitesi	3
Doğu Üniversitesi	3
Eskişehir Teknik Üniversitesi / Anadolu Üniversitesi	86
Gazi Üniversitesi	19
Haliç Üniversitesi	2
Işık Üniversitesi	4
İstanbul Arel Üniversitesi	2
İstanbul Aydın Üniversitesi	6
İstanbul Bilgi Üniversitesi	9
İstanbul Medipol Üniversitesi	9
İstanbul Okan Üniversitesi	5
İstanbul Teknik Üniversitesi	50
İstanbul Ticaret Üniversitesi	4
İzmir Ekonomi Üniversitesi	19
Kadir Has Üniversitesi	7
Karabük Üniversitesi	14
Marmara Üniversitesi / Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu	24
Melikşah Üniversitesi	2
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / Mimar Sinan Üniversitesi / İDGSA	33
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	111
Özyeğin Üniversitesi	4
Selçuk Üniversitesi	7
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	13
Yaşar Üniversitesi	10
Yeditepe Üniversitesi	12
Yurt Dışı	6
Genel Toplam	501

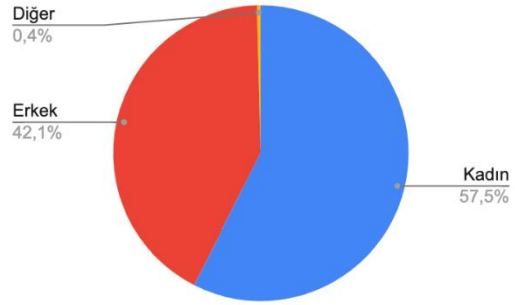
Mezuniyet Yılları

Katılımcıların mezuniyet yılları 2018-2022 yılları arasında yoğunlaşmaktadır.

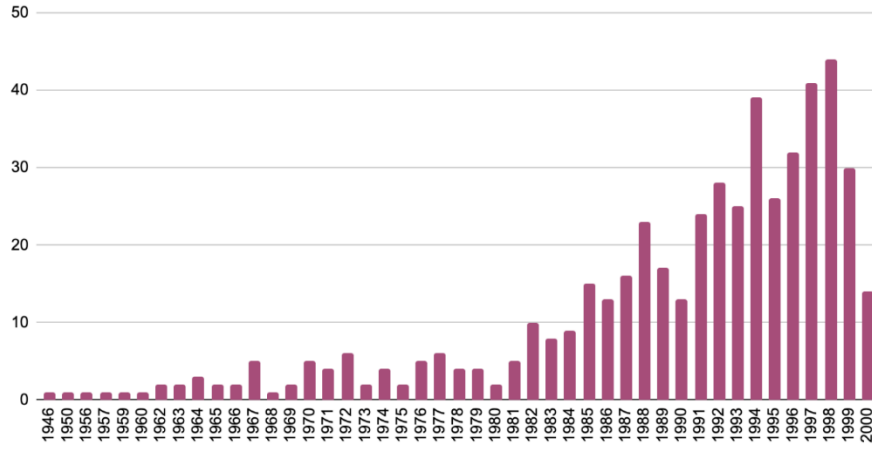

Cinsiyet

Cinsiyetiniz	Sayı
Kadın	288
Erkek	211
Diğer	2
Genel Toplam	501

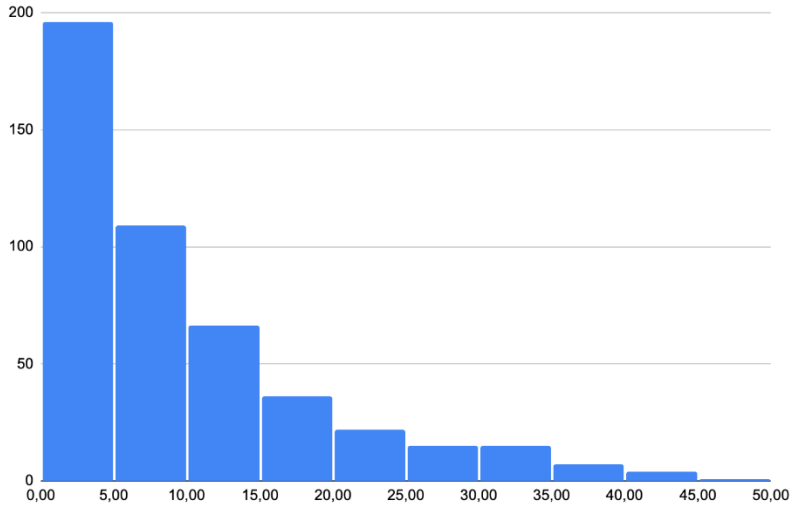

Doğum yılı

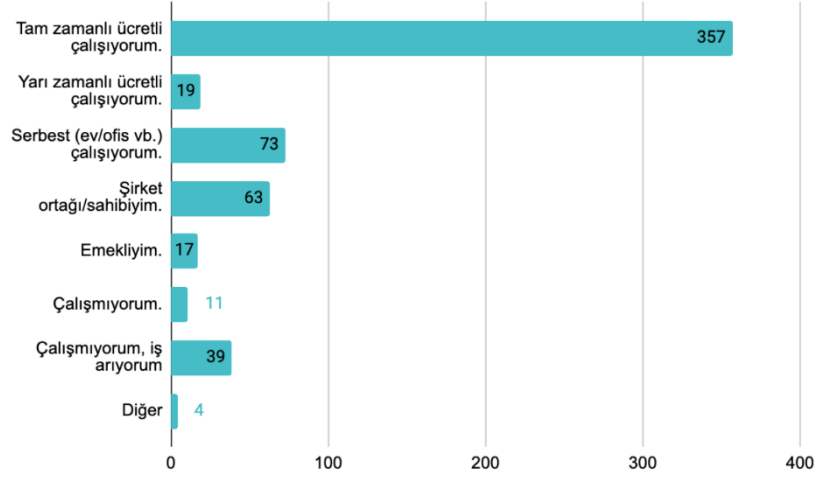
Çalışma Deneyimi Süresi

"Toplam kaç yıllık çalışma deneyiminiz var?" sorusuna 472 katılımcı yanıt verdi. Katılımcıların %47'si, 0-5 yıl arasında deneyimi olan endüstriyel tasarımcılardan oluşmaktadır.

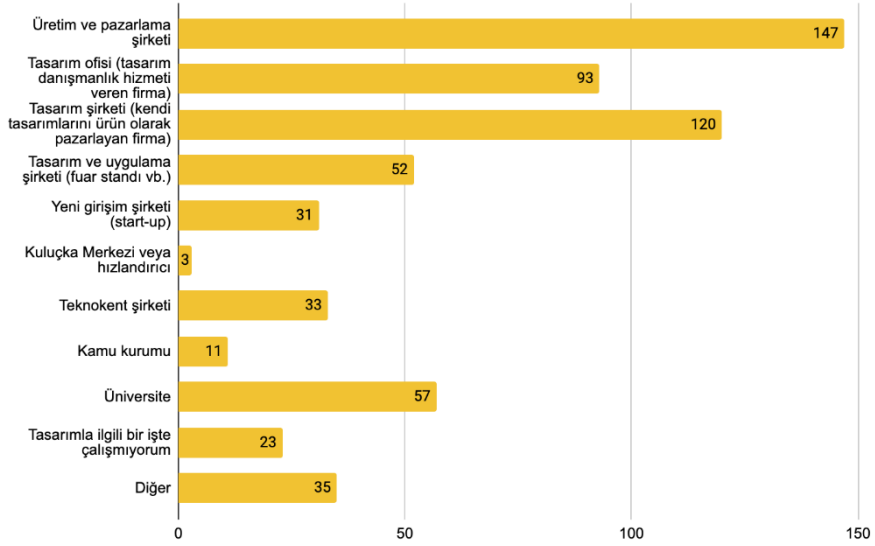
Çalışma Durumu

Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği "Çalışma durumunuz nedir?" sorusuna 501 katılımcı yanıt verdi.

Faaliyet Türü

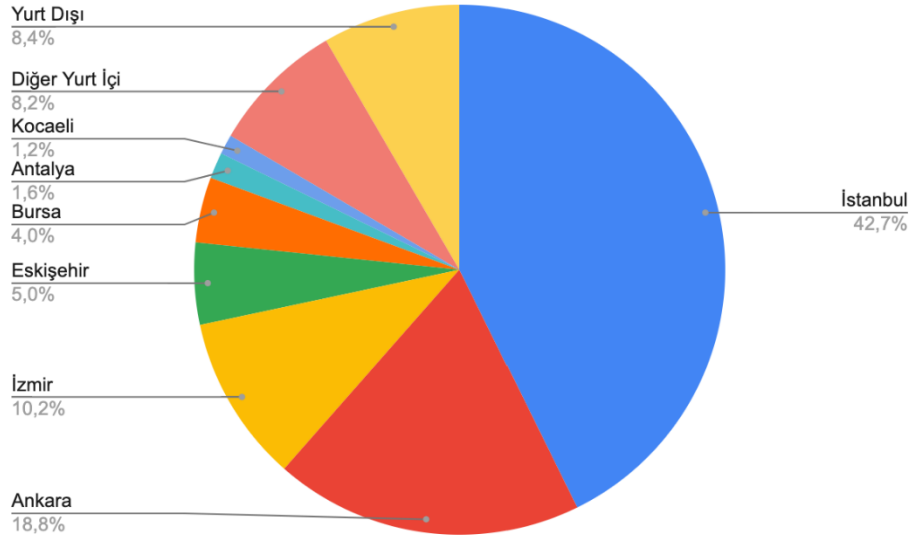
Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği "Halen çalışıyorsanız, çalıştığınız kurumun faaliyet türüne göre yapısı nedir?" sorusuna 463 katılımcı yanıt verdi.

İkamet Yeri

"Nerede ikamet ediyorsunuz?" sorusuna 501 katılımcı yanıt verdi.

İkamet Yeri	Sayı
İstanbul	214
Ankara	94
İzmir	51
Eskişehir	25
Bursa	20
Antalya	8
Kocaeli	6
Diğer Yurt İçi	41
Yurt Dışı	42
Genel Toplam	501

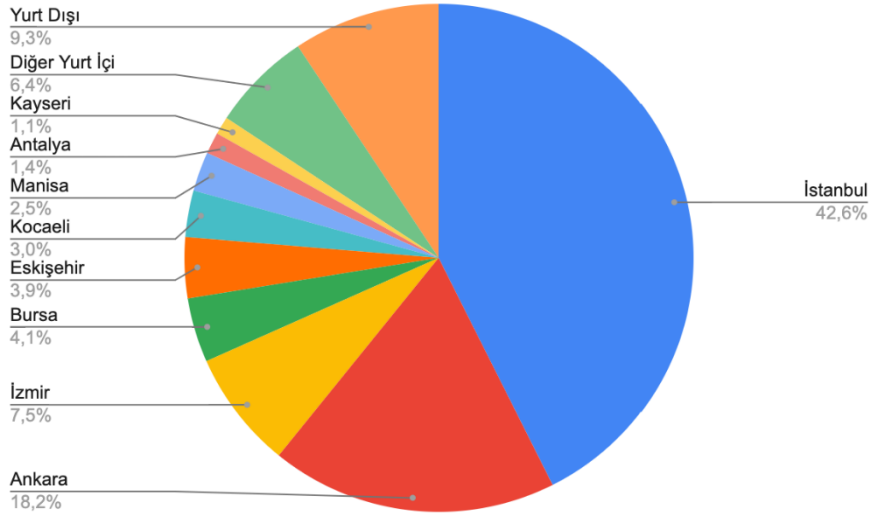

Çalışma Yeri

"Çalıştığınız kurum nerede?" sorusuna 439 katılımcı geçerli yanıt verdi.

Çalışma yeri	Sayı
İstanbul	187
Ankara	80
İzmir	33
Bursa	18
Eskişehir	17
Kocaeli	13
Manisa	11
Antalya	6
Kayseri	5
Diğer Yurt İçi	28
Yurt Dışı	41
Genel Toplam	439

Kurumun Sektörü

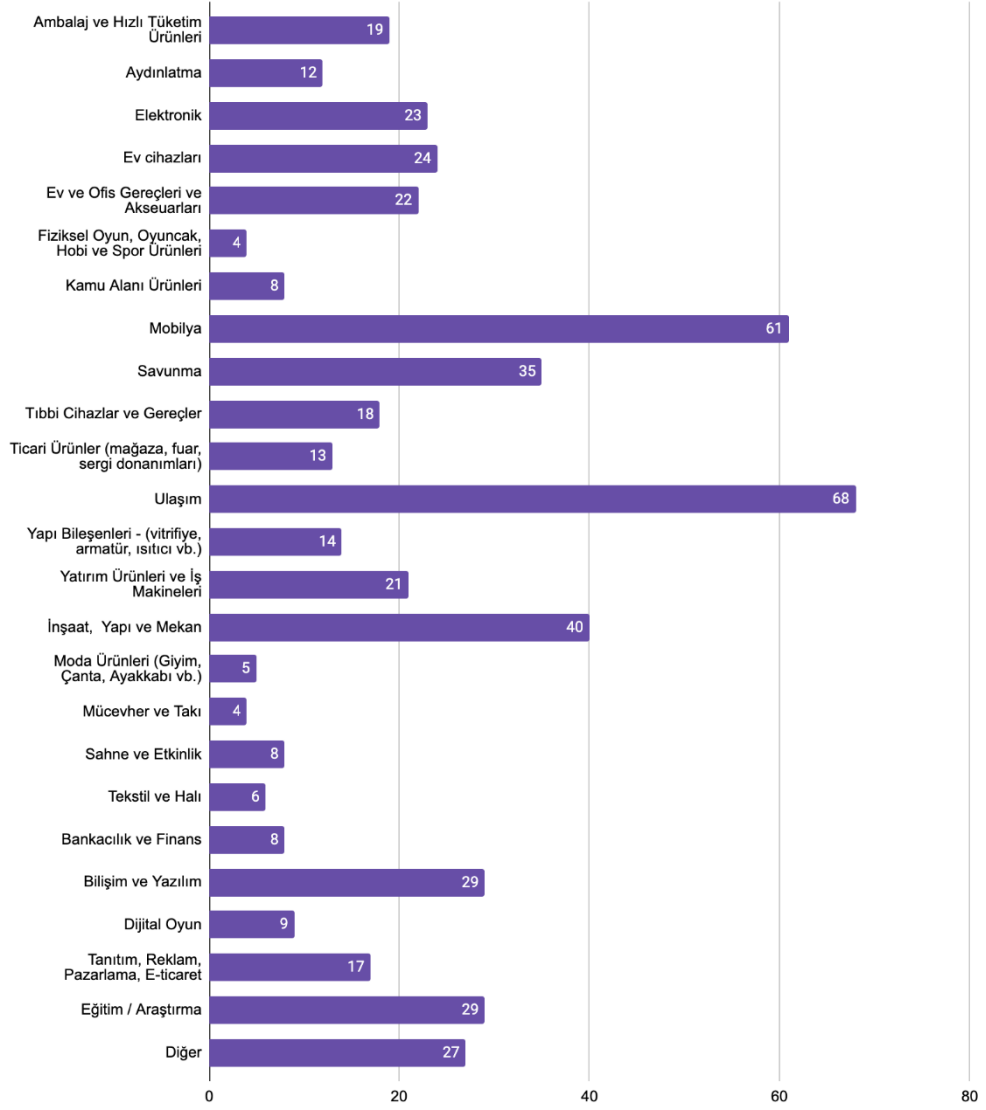
Çalıştığınız kurum hangi sektör(ler)de faaliyet gösteriyor? sorusuna 407 katılımcı geçerli yanıt verdi.

Sektör Kategorisi	Sayı	Değınilen Sektörler
Ambalaj ve Hızlı Tüketim Ürünleri	19	Ambalaj (9) Cam ambalaj (3) Kağıt, karton, oluklu mukavva ambalaj (4) Gıda (3)
Aydınlatma	12	Aydınlatma (10) Dış mekan aydınlatma (1) Akustik aydınlatma (1)
Elektronik	23	Elektronik (14) Tüketici elektroniğı (5) Elektrikli araç şarj istasyonları (2) Robotik, endüstri 4.0 (1) Telekomünikasyon (2)
Ev cihazları	24	Beyaz eşya (15) Küçük elektrikli ev aletleri (9) Dayanıklı tüketim malları (3) Ankastre mutfak cihazları (2)
Ev ve Ofis Gereçleri ve Akseuarları	22	Aksesuar (4) Ahşap ev ürünleri (1) Cam ev ve sofra ürünleri (4) Porselen ve seramik ev ürünleri (4) Kırtasiye (4) Mutfak eşyaları, gereçleri (3) Sofra eşyası (2)
Fiziksel Oyun, Oyuncak, Hobi ve Spor Ürünleri	4	Oyuncak (3) Çocuk oyun parkları, spor aletleri (1) Hobi 3D print model (1)
Kamu Alanı Ürünleri	8	Belediye (3) Kent mobilyası (3) Tabela (1) Endüstriyel reklam (1)
Mobilya	61	Mobilya (52) Ofis mobilyası (4) Mutfak mobilyası (2) Çocuk mobilyası (1) Dış mekan mobilya (1) Mobilya aksesuarları (1)
Savunma	35	Savunma (35)

Tıbbi Cihazlar ve Gereçler	18	Medikal/Sağlık (17) Giyilebilir sağlık ürünleri (1)
Ticari Ürünler (mağaza, fuar, sergi donanımları)	13	Fuar standı (3) Sergileme (3) Mağazacılık, perakende tasarım (6) Satış noktası standları (1)
Ulaşım	68	Ulaşım (5) Otomotiv, araç (31) Denizcilik, yat, gemi (20) Havacılık, uzay (9) Mikro mobilite, bisiklet (2) Demiryolu raylı sistemler (2) Karavan (1)
Yapı Bileşenleri - (vitrifiye, armatür, ısıtıcı vb.)	14	Yapı ürünleri (5) Banyo ve mutfak (vitrifiye, armatür ve tamamlayıcı ürünler (5) Alüminyum profil (1) Asansör (1) Akustik kabin (1) Radyatör (1)
Yatırım Ürünleri ve İş Makineleri	21	Endüstriyel mutfak/çamaşırhane/temizlik (4) Makina (9) İş makineleri (2) Endüstriyel elektrik/otomasyon (3) Metal/Çelik üretim (4)
İnşaat, Yapı ve Mekan	40	Mimarlık/iç mimarlık/dekorasyon (25) İnşaat/yapı (9) Doğal taş (3) Dış cephe uygulama (1) Çelik konstrüksiyon (1) İklimlendirme (1)
Moda Ürünleri (Giyim, Çanta, Ayakkabı vb.)	5	Ayakkabı/çanta (3) Hazır giyim/konfeksiyon (1) Moda (1)
Mücevher ve Takı	4	Mücevher, takı, kuyumculuk (4)
Sahne ve Etkinlik	8	Etkinlik, organizasyon (6) Eğlence (1) Set tasarımı (1)
Tekstil ve Halı	6	Halı (2) Tekstil, ev tekstili (4)
Bankacılık ve Finans	8	Finans, fintech (4) Bankacılık (2) Blockchain (2)

Bilişim ve Yazılım	29	Bilgi teknolojileri/yazılım/bilişim (22) UX/UI/servis tasarımı (2) Web sitesi/mobil uygulama (2) Hukuk teknolojileri (2) Yapay zeka (1)
Dijital Oyun	9	Oyun, mobil oyun (9)
Tanıtım, Reklam, Pazarlama, E-ticaret	17	Pazarlama (9) Reklamcılık (7) Markalama (1) E-ticaret (1)
Eğitim / Araştırma	29	Eğitim/araştırma (29)
Diğer	27	3D Print/maket/model (3) Enerji (5) Güvenlik (3) Güzellik (2) Turizm (2) Tarım (1) Tasarım tescili (1) Baskı teknolojileri (1) Diğer (9)

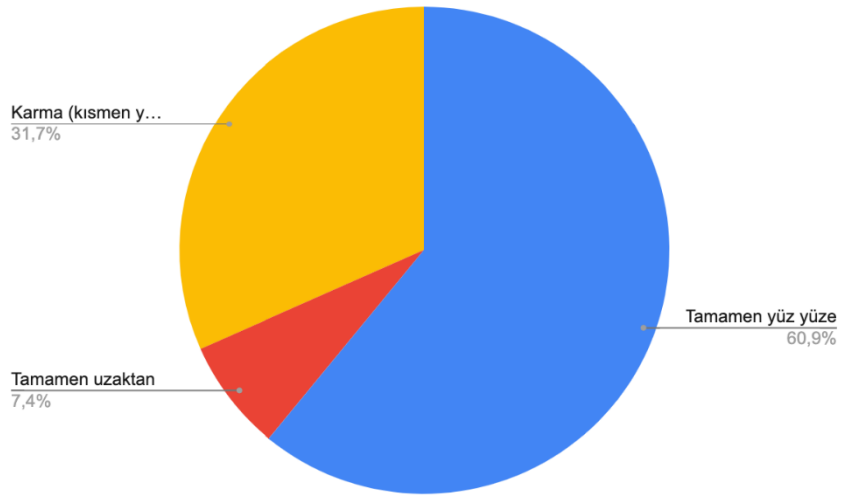
Birden fazla sektörün belirtilebildiği açık uçlu sorunun yanıtları tematik olarak gruplandı. 25 farklı sektör kategorisinde gruplanan yanıtlar altında belirtilen sektör isimlerinin ne sıklıkta belirtildiği yukarıdaki tabloda parantez içinde gösterilmiştir. Örneğin mobilya kategorisini toplam 61 kişi belirtirken bunların 52'si mobilya sözcüğünü genel olarak kullanmış, 9'u "ofis mobilyası" veya "mutfak mobilyası" gibi çalışılan alanı özel olarak belirtmişlerdir.

Çalışma Şekli

"Çalışma şekliniz" sorusuna 458 katılımcı yanıt verdi.

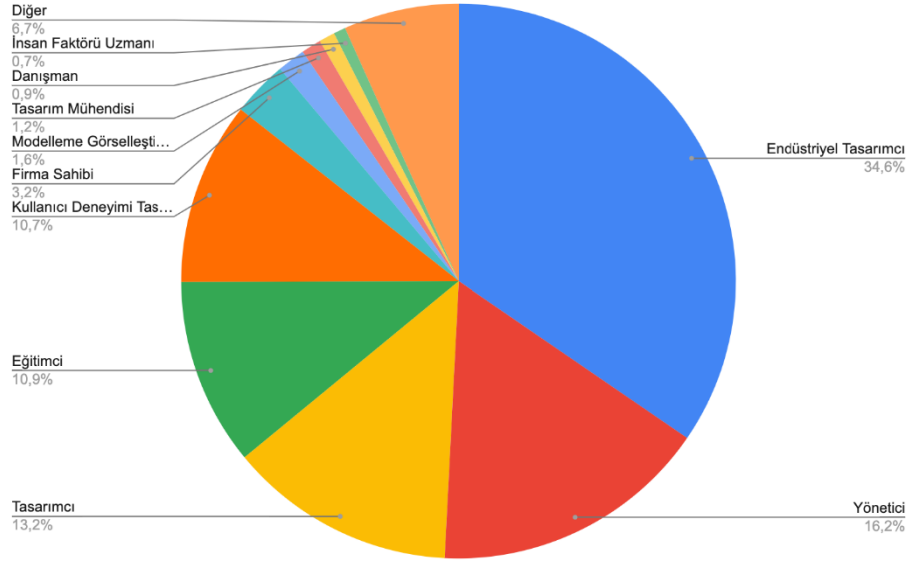
Çalışma şekliniz	Sayı
Karma (kısmen yüz yüze, kısmen uzaktan)	145
Tamamen uzaktan	34
Tamamen yüz yüze	279
Genel Toplam	458

Görev ve Unvanlar

"Çalıştığınız kurumdaki göreviniz" sorusuna 417, "unvanınız" sorusuna 405 katılımcı yanıt verdi. Bu iki soruya verilen cevaplar tematik olarak gruplandı. Toplam 431 kişinin cevabı 11 kategoriye ayrıldı.

Görev Kategorileri	Sayı	Görev ve unvanlar
Endüstriyel Tasarımcı	149	Endüstriyel Tasarımcı, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı, Endüstriyel Tasarım Sorumlusu/ Uzmanı, Baş Tasarımcı, Kıdemli Endüstriyel Tasarımcı, Ürün Tasarımcısı, Ürün Tasarımı Uzmanı/ Lideri/ Sorumlusu, Ürün Geliştirme Uzmanı
Yönetici	70	Tasarım Müdürü/ Direktörü/ Yöneticisi/ Şefi, Endüstriyel Tasarım Yöneticisi, Ar-Ge Müdürü/Yöneticisi, Art Direktör, Ürün Müdürü, Fabrika Müdürü, Satış ve Pazarlama Müdürü/ Direktörü, Proje Yöneticisi/ Direktörü/ Sorumlusu/ Yürütücüsü/ Koordinatörü, Genel Müdür, Kreatif Müdür/ Direktör
Tasarımcı	57	Tasarımcı, Kıdemli Tasarımcı, Tasarım Sorumlusu, Tasarım Şefi, Tasarım Uzmanı
Eğitimci	47	Profesör Dr, Doçent Dr, Dr. Öğretim Üyesi, Öğretim Görevlisi, Araştırma Görevlisi, Öğretmen
Kullanıcı Deneyimi Tasarımcısı	46	Kullanıcı Arayüzü Tasarımcısı, Kullanıcı Deneyimi Tasarımcısı/ Uzmanı/ Araştırmacısı, UX/UI Designer, Kullanıcı Etkileşimi Tasarımcısı, Hizmet Tasarımcısı vd.
Firma Sahibi	14	Firma Sahibi, Şirket Sahibi, Kurucu Ortak, Firma Ortağı
Modelleme Görselleştirme	7	3D Artist, 3B Modelleme, Dijital Ürün Tasarımcısı, Modelleme Uzmanı
Tasarım Mühendisi	5	Tasarım Mühendisi, Kıdemli Mühendis.
Danışman	4	Tasarım ve Ar-Ge Danışmanı, Genel Müdür Danışmanı
İnsan Faktörü Uzmanı	3	İnsan Faktörü Uzmanı
Diğer	29	Grafik Tasarımcı, İç Mimar, Pazarlama Sorumlusu, Satış Personeli, Sınai Mülkiyet Uzmanı, Sözleşme Uzmanı, Üretim Elemanı vd.
Genel Toplam	431	

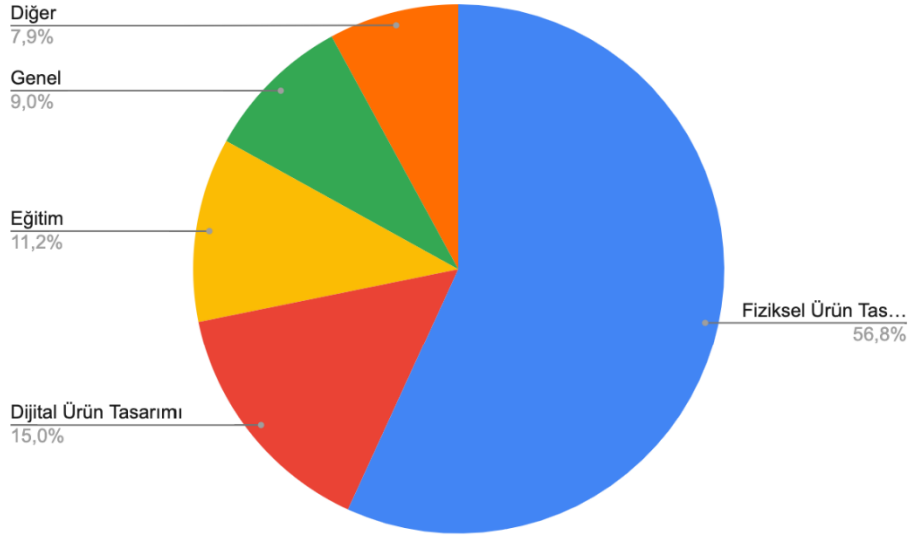

Faaliyet Alanı

Katılımcıların çalışma durumu, faaliyet türü, kurumlarının faaliyet gösterdikleri ve çalıştıkları sektörler, görev ve unvan sorularına verdikleri cevaplar göz önüne alınarak 454 katılımcının "faaliyet alanı" tematik olarak 5 ana alanda gruplandı.

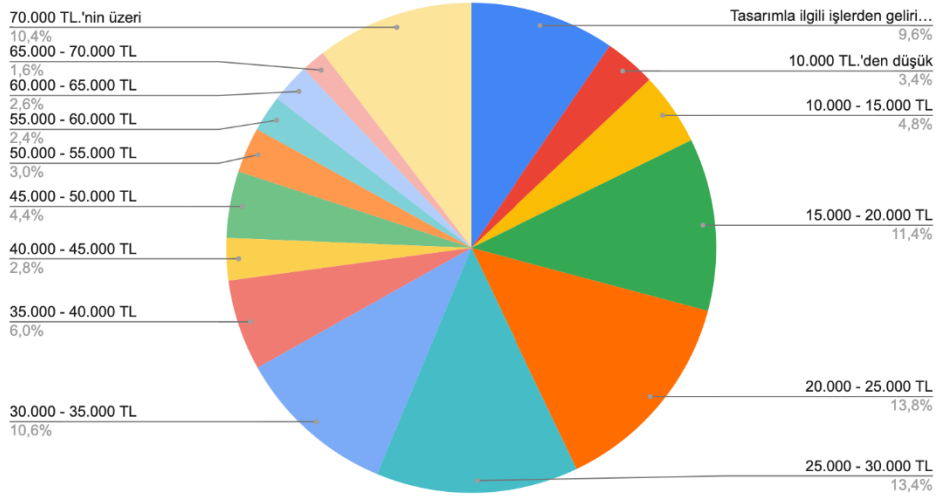
Faaliyet Alanı	Sayı	Tanım
Fiziksel Ürün Tasarımı	258	Fiziksel üretim yapan sektörlerde tasarım, modelleme, danışmanlık; ürün geliştirme, Ar-Ge, proje yönetimi, pazarlama, marka yönetimi ve satışa yönelik tasarım faaliyetleri
Dijital Ürün Tasarımı	68	Dijital ürün ve hizmetler için kullanıcı deneyimi tasarımı ve araştırması, kullanıcı arayüzü tasarımı, dijital oyun tasarımı
Eğitim	51	Üniversitelerde akademik faaliyetler: eğitim ve araştırma. Öğretmenlik.
Genel	41	Fiziksel ve dijital ürün tasarımının birlikte yürütüldüğü faaliyetler; yaratıcı süreç yönetimi, hizmet tasarımı, stratejik tasarım
Diğer	36	İç mekan tasarımı, dekorasyon, organizasyon, pazarlama, sanat, vd.
Genel Toplam	454	

Aylık Ortalama Net Gelir Aralığı

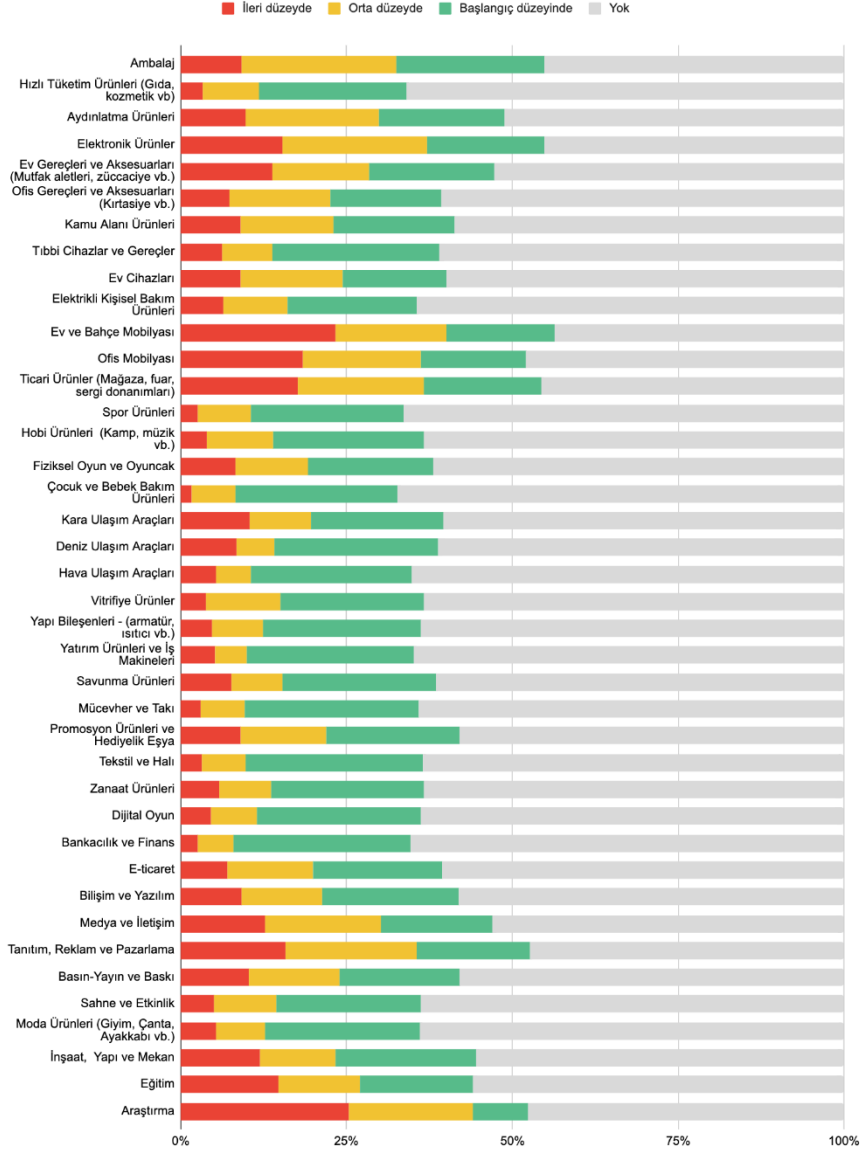
"Tasarımla ilgili yaptığınız iş veya işlerden aylık ortalama NET gelir aralığınızı işaretleyiniz."
sorusuna 501 katılımcı cevap verdi.

Aylık Net Gelir Aralığı	Sayı
Tasarımla ilgili işlerden gelirim yok.	48
10.000 TL.'den düşük	17
10.000 - 15.000 TL	24
15.000 - 20.000 TL	57
20.000 - 25.000 TL	69
25.000 - 30.000 TL	67
30.000 - 35.000 TL	53
35.000 - 40.000 TL	30
40.000 - 45.000 TL	14
45.000 - 50.000 TL	22
50.000 - 55.000 TL	15
55.000 - 60.000 TL	12
60.000 - 65.000 TL	13
65.000 - 70.000 TL	8
70.000 TL.'nin üzeri	52
Genel Toplam	501

Faaliyet ve Hizmet Türlerinde Deneyim

"Bugüne kadarki meslek yaşamınızda yürüttüğünüz faaliyetleri ve verdiğiniz hizmet türlerini işaretleyin ve bu hizmet türlerinde edindiğiniz deneyimi derecelendirin" sorusuna 500 katılımcı cevap verdi.

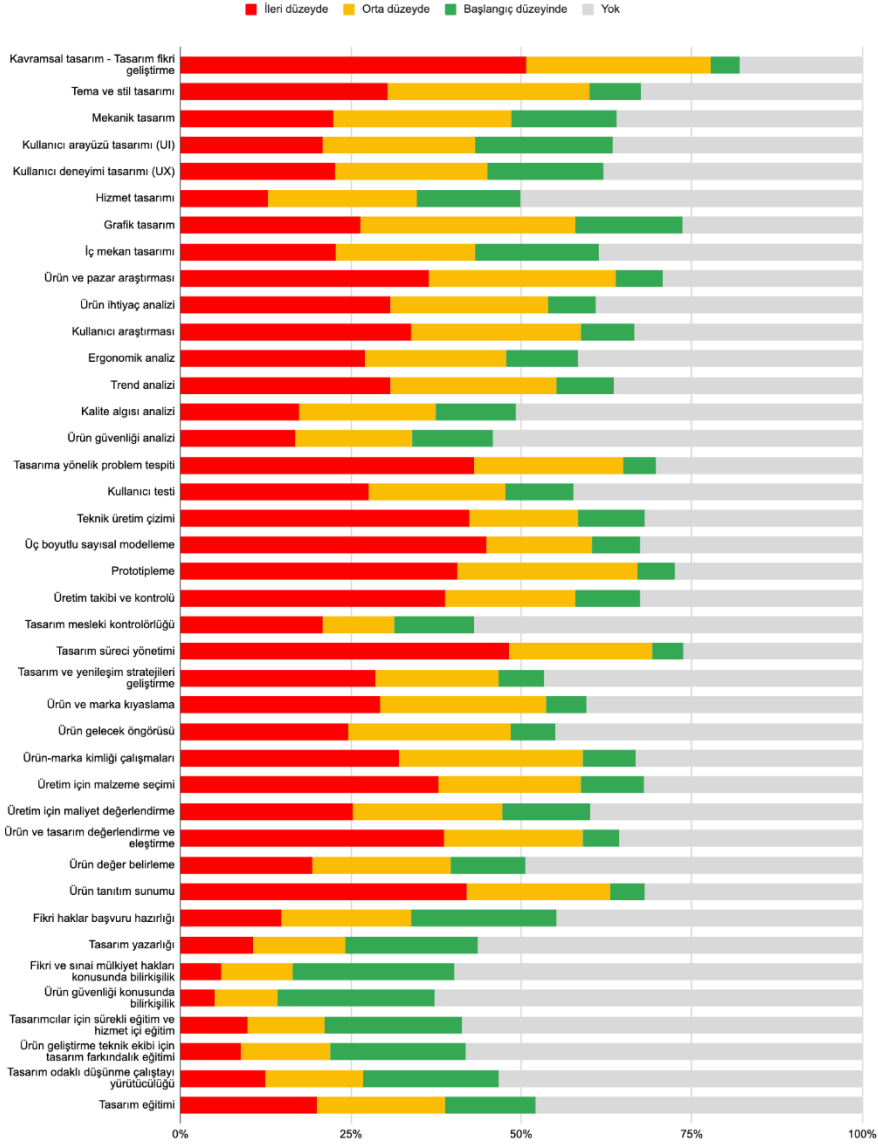

	İleri düzeyde	Orta düzeyde	Başlangıç düzeyinde	Yok
Ambalaj	46	116	112	226
Hızlı Tüketim Ürünleri (Gıda, kozmetik vb.)	17	42	111	330
Aydınlatma Ürünleri	49	100	95	256
Elektronik Ürünler	77	108	89	226
Ev Gereçleri ve Aksesuarları (Mutfak aletleri, züccaciye vb.)	69	73	94	264
Ofis Gereçleri ve Aksesuarları (Kırtasiye vb.)	37	76	83	304
Kamu Alanı Ürünleri	45	70	91	294
Tıbbi Cihazlar ve Gereçler	31	38	126	305
Ev Cihazları	45	77	78	300
Elektrikli Kişisel Bakım Ürünleri	32	49	97	322
Ev ve Bahçe Mobilyası	117	83	82	218
Ofis Mobilyası	92	89	79	240
Ticari Ürünler (Mağaza, fuar, sergi donanımları)	88	95	89	228
Spor Ürünleri	13	40	115	332
Hobi Ürünleri (Kamp, müzik vb.)	20	50	113	317
Fiziksel Oyun ve Oyuncak	41	55	94	310
Çocuk ve Bebek Bakım Ürünleri	8	33	122	337
Kara Ulaşım Araçları	52	46	100	302
Deniz Ulaşım Araçları	42	29	123	306
Hava Ulaşım Araçları	27	26	121	326
Vitrifiye Ürünler	19	56	108	317
Yapı Bileşenleri - (armatür, ısıtıcı vb.)	24	38	119	319
Yatırım Ürünleri ve İş Makineleri	26	24	125	325
Savunma Ürünleri	38	39	115	308
Mücevher ve Takı	15	33	131	321
Promosyon Ürünleri ve Hediyelik Eşya	45	65	100	290
Tekstil ve Halı	16	33	133	318
Zanaat Ürünleri	29	39	115	317
Dijital Oyun	23	35	123	320
Bankacılık ve Finans	13	27	133	327
E-ticaret	35	65	97	304

Bilişim ve Yazılım	46	61	102	291
Medya ve İletişim	64	87	84	265
Tanıtım, Reklam ve Pazarlama	79	99	85	237
Basın-Yayın ve Baskı	51	69	90	290
Sahne ve Etkinlik	25	47	109	319
Moda Ürünleri (Giyim, Çanta, Ayakkabı vb.)	27	37	116	320
İnşaat, Yapı ve Mekan	60	57	105	278
Eğitim	74	61	85	280
Araştırma	127	93	42	238

Uygulama Alanlarında Deneyim

"Meslek yaşamınızda, aşağıdaki uygulama alanlarından mesleki deneyim edindiklerinizi işaretleyin ve bu deneyimde edindiğiniz uzmanlığı derecelendirin" sorusuna 500 katılımcı cevap verdi.

	İleri düzeyde	Orta düzeyde	Başlangıç düzeyinde	Yok
Kavramsal tasarım - Tasarım fikri geliştirme	254	135	21	90
Tema ve stil tasarımı	152	148	38	162
Mekanik tasarım	112	131	77	180
Kullanıcı arayüzü tasarımı (UI)	104	112	101	183
Kullanıcı deneyimi tasarımı (UX)	113	112	85	190
Hizmet tasarımı	64	109	77	250
Grafik tasarım	132	158	78	132
İç mekan tasarımı	114	102	91	193
Ürün ve pazar araştırması	182	137	35	146
Ürün ihtiyaç analizi	154	116	35	195
Kullanıcı araştırması	169	125	39	167
Ergonomik analiz	135	104	53	208
Trend analizi	154	122	42	182
Kalite algısı analizi	87	100	59	254
Ürün güvenliği analizi	84	86	59	271
Tasarıma yönelik problem tespiti	215	110	24	151
Kullanıcı testi	138	100	50	212
Teknik üretim çizimi	212	80	49	159
Üç boyutlu sayısal modelleme	224	78	35	163
Prototipleme	203	132	28	137
Üretim takibi ve kontrolü	194	96	47	163
Tasarım mesleki kontrolörlüğü	104	53	58	285
Tasarım süreci yönetimi	241	105	23	131
Tasarım ve yenileşim stratejileri geliştirme	143	90	34	233
Ürün ve marka kıyaslama	146	122	30	202
Ürün gelecek öngörüsü	123	119	33	225
Ürün-marka kimliği çalışmaları	160	135	39	166

Üretim için malzeme seçimi	189	105	46	160
Üretim için maliyet değerlendirme	126	110	65	199
Ürün ve tasarım değerlendirme ve eleştirme	193	102	27	178
Ürün değer belirleme	97	101	55	247
Ürün tanıtım sunumu	210	105	26	159
Fikri haklar başvuru hazırlığı	74	95	107	224
Tasarım yazarlığı	53	68	97	282
Fikri ve sınai mülkiyet hakları konusunda bilirkişilik	30	52	119	299
Ürün güvenliği konusunda bilirkişilik	25	46	115	314
Tasarımcılar için sürekli eğitim ve hizmet içi eğitim	49	57	100	294
Ürün geliştirme teknik ekibi için tasarım farkındalık eğitimi	44	66	99	291
Tasarım odaklı düşünme çalıştayları yürütücülüğü	62	72	99	267
Tasarım eğitimi	100	94	67	239